

INTACT

**VROUWELIJKE GENITALE
VERMINKINGEN IN HET KADER VAN
EEN ASIELAANVRAAG**

Inleiding

Vrouwelijke genitale verminkingen (VGV) zijn vormen van gendergerelateerd geweld die plaatsvinden in een discriminerende context ten aanzien van vrouwen (net als andere vormen van gendergerelateerd geweld zoals kindhuwelijken, gedwongen huwelijken en eengerelateerd geweld). Ze worden beschouwd als daden van vervolging in de zin van het Verdrag van Genève omwille van de ernst van deze praktijken.

Gezien de specificiteit van dit onderwerp, is deze handleiding bestemd om advocaten te ondersteunen in het kader van een asielaanvraag op grond van een vrees voor VGV of wanneer een vrouw het slachtoffer is van een besnijdenis. Naast de verschillende elementen van de definitie van vluchteling, omvat deze handleiding aspecten die verband houden met de rechtspleging (bewijsproblematiek, toezicht door het CGVS, etc.) evenals praktisch advies en nuttige adressen.

Ten gevolge de veranderingen van enkele juridische teksten en de evolutie in de praktijk van de Belgische asielinstaties, werd het noodzakelijk het handboek gerealiseerd in 2014 te actualiseren.

Deze handleiding is niet exhaustief. U kunt steeds beroep doen op vzw INTACT (via post, mail of telefoon) om u te ondersteunen in uw opzoeken en analyses.

Inleiding

Inhoudstafel

1. NUTTIGE TEKSTEN IN GEVAL VAN EEN ASIELAANVRAAG OP BASIS VAN GENDERGEWELD 6

- 1.1 Internationale teksten6
- 1.2 Europese teksten7
- 1.3 Instrumenten van het agentschap van de Verenigde Naties voor de vluchtelingen (UNHCR)9
- 1.4 Belgische teksten 10
- 1.5 Andere instrumenten 10

2. DE ASIELPROCEDURE IN HET KORT 15

- 2.1 Definitie 15
- 2.2 Verloop van de procedure 16

3. HET BEGRIP GENDER IN HET KADER VAN HET VERDRAG VAN GENÈVE 20

- 3.1 Gendergeweld in aanmerking nemen bij het onderzoek van de aanvraag 22
- 3.2 VGV, een discriminerende praktijk 24

4. ELEMENTEN VAN DE DEFINITIE VAN VLUCHTELING IN HET KADER VAN HET BEGRIP GENDER 28

- 4.1 Gegronde vrees 28
 - 4.1.1 Subjectief element van de vrees 29
 - 4.1.2 Objectief element van de vrees 30
- 4.2 Vervolging 33
 - 4.2.1 Specifieke kenmerken van VGV 35
 - 4.2.2 De gronden van vervolging 40
- 4.3 Afwezigheid van bescherming in het land van herkomst 44
 - 4.3.1 Actoren van vervolging 44
 - 4.3.2 Actoren van bescherming 45
 - 4.3.3 Een doeltreffende bescherming door de autoriteiten? 46
 - 4.3.4 Intern vluchtalternatief 51

5. VASTSTELLING VAN DE FEITEN	53
5.1 Bewijslast voor gegronde vrees	55
5.2 Nuttige elementen ter ondersteuning van de aanvraag	64
5.3 Evaluatie van de geloofwaardigheid in het kader van een aanvraag op basis van een vrees voor gendergerelateerde vervolging...	80
6. HET RISICO OP HERBESNIJDENIS	91
7. VGV IN HET KADER VAN EEN MEERVOUDIGE AANVRAAG	95
7.1 Het concept vluchteling ter plaatse.....	96
7.2 De vrees voor VGV als “nieuw element” in het kader van een tweede asielaanvraag.....	98
7.3 Een laattijdige bewustwording	98
8. ASIELAANVRAAG INGEDIEND IN NAAM VAN HET KIND.....	100
8.1 Bescherming van een niet-begeleide minderjarige (NBMV)	102
8.2 Bescherming van een minderjarige onder begeleiding van een ouder.....	102
9. CONTROLES NA DE ERKENNING VAN DE VLUCHTELING- ENSTATUS	108
9.1 De voorafgaande verklaring op woord van eer	108
9.2 De jaarlijkse medische controle.....	110
10. DE ROL VAN DE ADVOCAAT	112
10.1 Waken over de rechten van de cliënte	114
10.2 Cliënte zo goed mogelijk adviseren	117
10.3 Een sterk dossier samenstellen	120
10.4 Bruggen slaan tussen specialiteiten en cliënte doorverwijzen.....	121
11. ENKELE NUTTIGE ADRESSEN	122
11.1 Specifieke verenigingen rond VGV in België en in het buitenland	122
11.2 Specifieke verenigingen rond vreemdelingenrecht in België.....	123
11.3 Specifieke structuren rond geweld op vrouwen	125

1. NUTTIGE TEKSTEN IN GEVAL VAN EEN ASIELAANVRAAG OP BASIS VAN GENDERGEWELD

1.1 Internationale teksten

(teksten beschikbaar via de website <http://www2.ohchr.org>)

- ◇ Internationaal Verdrag van Genève betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève, op 28 juli 1951, inwerkingtreding op 22 april 1954.
- ◇ Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW), 18 december 1979, A/RES/34/180, (artikelen 2 (f) ; 5(a) ; 12).
- ◇ Verdrag inzake de rechten van het kind, goedgekeurd op 20 november 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (artikelen 2 ; 19 ; 24 ; 34 ; 37 en 39).
- ◇ Resolutie A/RES/67/146 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties: "Intensifying global efforts for

the elimination of female genital mutilations”, 20 december 2012.

- ◇ Verklaring A/RES/48/108 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties: “Declaration on the elimination of violence against women”, 20 december 1993.

1.2 Europese teksten

◇ Raad van Europa

- Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, 4 november 1950, beschikbaar via <http://conventions.coe.int>
- Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, Istanbul, 11 mei 2011, beschikbaar via <http://www.conventions.coe.int>
- Resolutie 1765 (2010) van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa inzake gendergerelateerde asielaanvragen, oktober 2010, beschikbaar via <http://assembly.coe.int>

◇ Europese Unie

(teksten beschikbaar via de website <http://eur-lex.europa.eu>)

- Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van internationale bescherming (herschikking van de “procedure” richtlijn 2005/85/EG van de Raad van 1 december 2005 betreffende de minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus) – hierna: “Procedurerichtlijn”.

- Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van de normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking van de "opvang" richtlijn 2003/9/EG van de Raad van 27 januari 2003 tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten) – hierna: "Opvangrichtlijn".
- Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming. Hierna: "Kwalificatierichtlijn".
- Resolutie van het Europees Parlement van 24 maart 2009 over de strijd tegen genitale verminking van vrouwen in de EU (2008/2071(INI)), beschikbaar via <http://www.europarl.europa.eu>.
- Resolutie van het Europees Parlement van 14 juni 2012 over het uitbannen van vrouwelijke genitale verminking van vrouwen, (2012/2684 (RSP)), beschikbaar via <http://www.europarl.europa.eu>.
- Resolutie van het Europees Parlement van 6 februari 2014 over de mededeling van de Commissie «Naar het uitbannen van vrouwelijke genitale verminking» (2014/2511(RSP) en Mededeling van de Commissie getiteld «Vrouwelijke genitale verminking uitbannen» (COM(2013)0833)

1.3 Instrumenten van het agentschap van de Verenigde Naties voor de vluchtelingen (UNHCR)

(teksten beschikbaar via <http://www.refworld.org>, in het Engels en het Frans)

UNHCR, Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims
16 December 1998.

UNHCR, Guidelines on International Protection N°.1 : “Gender-Related Persecution Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees”, 7 May 2002, HCR/GIP/02/01.

UNHCR, Guidelines on International Protection N°.2 : “Membership of a Particular Social Group Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees”, 7 May 2002, HCR/GIP/02/02.

UNHCR, Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity, 21 November 2008.

UNHCR, Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation, May 2009.

UNHCR, Guidelines on International Protection N°.8 : “Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees”, 22 December 2009, HCR/GIP/09/08.

1.4 Belgische teksten

- ◇ **Wet van 15 december 1980** betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, gepubliceerd in *B.S.*, 31 december 1980.
- ◇ **KB van 11 juli 2003** tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, *B.S.* op 27 januari 2004 en gewijzigd door het KB van 17 augustus 2013.
- ◇ **KB van 11 juli 2003** houdende vaststelling van bepaalde elementen van de procedure die dienen gevolgd te worden door de dienst van de Dienst Vreemdelingenzaken die belast is met het onderzoek van de asielaanvragen, *B.S.* van 27 januari 2004 en gewijzigd door het KB van 17 augustus 2013.

1.5 Andere instrumenten

- ◇ **Op Internationaal niveau**
 - UNHCR, Too Much Pain : "Female Genital Mutilation & Asylum in the European Union – A Statistical Overview", February 2013, beschikbaar via <http://www.refworld.org>
 - UNICEF, Female Genital Mutilation/Cutting : "A statistical overview and exploration of the dynamics of change", July 2013, beschikbaar via http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf
 - UNICEF, Female Genital Mutilation/Cutting : "A statistical

overview and exploration of the dynamics of change”, Executive summary, July 2013, beschikbaar via http://www.unicef.org/media/files/FGM_Summary_11_July%281%29.pdf

- UNHCR, “Avis du Haut-Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés rendu sur pied de l’article 57/23 bis de la loi du 15 décembre 1980 sur l’accès au territoire, le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers relatif à l’évaluation des demandes d’asile de personnes ayant des besoins particuliers et en particulier de personnes qui ont subi des tortures, des viols ou d’autres formes graves de violence psychologique, physique ou sexuelle”, mai 2012, beschikbaar via <http://www.refworld.org>
- The Special Representative of the Secretary on Violence against Children and Plan National, “Protecting Children from Harmful Practices in Plural Legal Systems with a Special Emphasis on Africa”, New York, September 2012.
- UN, Economic and social affairs, “Supplement to the handbook for legislation on violence against women harmful practices against women”, New York 2011, beschikbaar via <http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/handbook/Supplement-to-Handbook-English.pdf>
- UN, General Assembly Human Rights Council, 7th session, Report of the Special Rapporteur on Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, Manfred Nowak, A/HRC/7/3, 15 January 2008.
- Inter-Agency, “Eliminating Female Genital Mutilation. An

Interagency Statement, OHCHR, UNAIDS, UNDP, UNECA, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNIFEM, WHO”, February 2008, beschikbaar via <http://www.refworld.org/docid/47c6aa6e2.html>

◇ **Studies op Europees niveau**

- European Union, Common EU Guidelines for Processing Country of Origin Information (COI), April 2008.
- European Institute for Gender Equality, “Female Genital Mutilation in the European Union and Croatia Report”, Europese Unie 2013, beschikbaar via <http://www.eige.europa.eu/content/document/female-genital-mutilation-in-the-european-union-and-croatia-report>.
- European Parliament, DG for internal policies, Gender Equality. “Gender related asylum claims in Europe”. A comparative analysis of law, policies and practice focusing on women in nine EU Member States France, Belgium, Hungary, Italy, Malta, Romania, Spain, Sweden and the United Kingdom, November 2012, beschikbaar via <http://www.europarl.europa.eu/studies>.
- CEA(R), “Gender-related Asylum Claims in Europe, a Comparative Analysis of Law policies and Practice Focusing on Women in Nine EU Member States”, May 2012, beschikbaar via <http://www.refworld.org>

◇ **Studies op Belgisch niveau**

- vzw INTACT, “Internationale bescherming en vrouwelijke genitale

verminking : de 11 aanbevelingen van INTACT" ; Update van de aanbevelingen, INTACT 2014, beschikbaar via de website <http://www.intact-association.org> > hulpverlener > asielrecht > 11 aanbevelingen.

- Grinberg M., Lejeune C., "Studie van de rechtspraak, de interpretatie van vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken door de RvV, het geval van Guinee". Vzw INTACT, 2013. Beschikbaar via de website van INTACT > hulpverlener > asielrecht > Rechtspraak.
- Grinberg M., Lejeune C., "Etude de jurisprudence sur les pratiques traditionnelles nefastes liées au genre", vzw INTACT, 2011, Bruxelles.
- Neraudau E. en Van der Plancke V., "Pratique du CGRA en cas de reconnaissance du statut de réfugié sur la base du risque de mutilations génitales féminines : contrôle médical annuel et sanctions éventuelles", Etude commandée par INTACT, 2011, Bruxelles.
- Nepper C., "Etude sur les moyens donnés dans l'accueil des demandeurs d'asile pour détecter l'existence de mutilations génitales féminines chez une femme ou le risque d'en subir chez une fillette", Etude commandée par INTACT, 2011, Bruxelles.
- Mahieu R., Timmerman C. en Vanheule D., "De genderdimensie in het Belgische en Europese asiel- en migratiebeleid", Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, 2010, Brussel.

- Verbrouck C. en Jaspis P., "Mutilations génitales féminines : quelle protection ?", *RDE* n° 153, 2009, pag. 133 e.v.
- De website van de gezamenlijke strategie voor de strijd tegen vrouwelijke genitale verminking bevat verschillende teksten, studies en instrumenten, gerealiseerd in België, <http://www.strategiesconcertees-mgf.be/nl/tag/asile-nl>
- De website van de vzw INTACT stelt juridische instrumenten ter beschikking, <http://www.intact-association.org/nl/wat-doen-we/ondersteuning-van-professionals.html>

Hoofdstuk 2

2. DE ASIELPROCEDURE IN HET KORT

2.1 Definitie

Een vrouw die een risico loopt om vrouwelijke genitale verminking (VGV) te ondergaan in haar land van herkomst kan, indien ze voldoet aan de voorwaarden van het Verdrag van Genève betreffende de status van vluchtelingen van 28 juli 1951, erkend worden als vluchteling, evenals elke vrouw die thans nog de gevolgen ondergaat van deze praktijk¹.

Ter herhaling, de vluchtelingenstatus wordt toegekend aan "elke persoon die zich **buiten het land** waarvan hij de nationaliteit heeft bevindt, en die de **bescherming** van dat land **niet kan of wil** inroepen omdat hij vreest voor vervolging omwille van **zijn ras, zijn religie, zijn nationaliteit**, het behoren tot een bepaalde **sociale groep**, of zijn **politieke overtuiging** [...]" (artikel 1A, §2).

Deze definitie bepaalt dus de voorwaarden waaraan een asielzoeker moet voldoen om internationale bescherming te krijgen.

1. Zie onder meer CCE arrest nr. 71 365 van 1 december 2011.

Er zijn verschillende instrumenten ontwikkeld om het begrip uit te diepen, zoals het "Handboek betreffende Procedures en Criteria voor het erkennen van de hoedanigheid van vluchteling in de zin van het Verdrag van 1951 en het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen" van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR), evenals de leidende beginselen van het UNHCR betreffende internationale bescherming².

Eerst onderzoeken de asielinstanties of de aanvrager voldoet aan de voorwaarden van artikel 1 van het Verdrag. Indien dit niet het geval is, wordt de asielaanvraag onderzocht in het licht van de subsidiaire bescherming.

2.2 Verloop van de procedure

De wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen³ (hierna "wet van 15 december 1980") stelt de asielprocedure vast vanaf de indiening van de aanvraag tot de eindbeslissing. De wet van 8 mei 2013 wijzigt de wet van 15 december 2013 conform de Europese ontwikkelingen (kwalificatierichtlijn)⁴.

Wanneer een persoon in België om internationale bescherming verzoekt, verloopt de asielprocedure als volgt:

1. De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) is verantwoordelijk voor

2. UNHCR, *Guidelines on International Protection N°1 : «Gender-Related Persecution Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees»*, 7 May 2002, HCR/GIP/02/01; UNHCR, *Guidelines on International Protection N°2: «Membership of a Particular Social Group» Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, 7 May 2002, HCR/GIP/02/02.

3. Publicatie op 31 december 1980 in het Belgisch Staatsblad, pag. 1484.

4. Wet van 8 mei 2013 tot wijziging van de wet van 15 december 1980, publicatie in het Belgisch Staatsblad op 22 augustus 2013, inwerkingtreding op 1 september 2013.

de registratie van alle asielaanvragen ingediend op het grondgebied of aan de grens. De asielzoeker zal een bijlage 26 krijgen (of 25 indien de aanvraag werd ingediend bij de autoriteiten belast met de grenscontrole). DVZ onderzoekt welk land er verantwoordelijk is voor de behandeling van de asielaanvraag, overeenkomstig de Dublin III Verordening.

2. Indien België verantwoordelijk is voor de behandeling asielaanvraag, wordt deze overgemaakt aan het **Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS)** voor het onderzoek ten gronde. Het CGVS nodigt de asielzoeker uit voor een gehoor, onderzoekt de stukken van het dossier en brengt verslag uit over de behoefte tot bescherming, rekening houdend met de informatie van het land van herkomst, evenals met alle relevante elementen van de zaak. Het CGVS is de centrale asielinstantie in de evaluatie van de asielaanvraag en beschikt over de meest uitgebreide onderzoeksbevoegdheid. Ofwel beslist het CGVS om vluchtelingenstatus toe te kennen of subsidiaire bescherming te verlenen, ofwel weigert het om internationale bescherming te verlenen. Het CGVS beslist eveneens over de inoverwegingname van een meervoudige asielaanvraag.

3. In geval van een beslissing van een weigering van de vluchtelingenstatus en de subsidiaire beschermingsstatus beschikt de asielzoeker over 30 dagen vanaf de kennisgeving van deze beslissing om een beroep in te dienen bij de **Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV)** of 15 dagen als hij vastgehouden wordt in een gesloten centrum. De RvV beschikt over "volle rechtsmacht" indien het CGVS de vluchtelingenstatus of subsidiaire bescherming weigert. Nochtans heeft de RvV, in tegenstelling tot het CGVS, geen eigen onderzoeksbevoegdheid. De RvV kan hetzij de negatieve beslissing

hervormen – en een vorm van internationale bescherming toekennen – hetzij de zaak terugsturen naar het CGVS om bijkomend onderzoek te verrichten. Hij kan ook de beslissing van het CGVS bevestigen door het beroep te verwerpen. Indien het CGVS beslist een meervoudige asielaanvraag niet in overweging te nemen, kan een beroep in volle rechtsmacht ingediend worden binnen de 15 dagen na kennisgeving van deze beslissing⁵. Er dient te worden opgemerkt dat de RvV ook een vernietigingsbevoegdheid heeft ten aanzien van beslissingen van DVZ, waaronder de beslissing tot weigering van verblijf op grond van de Dublin III Verordening.

4. De **Raad van State (RvS)** is de administratieve cassatie instantie, waarbij de asielzoeker een beroep kan indienen tegen een beslissing van de RvV, wegens overtreding van de wet of wegens overtreding van hetzij substantiële, hetzij op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, binnen de 30 dagen vanaf de kennisgeving van de beslissing. Talrijke formaliteiten dienen te worden gerespecteerd en een voorafgaand toelaatbaarheidsonderzoek werd ingesteld om beroepen zonder voorwerp of manifest onontvankelijke beroepen te vermijden.

Ten einde te waken over het goede verloop van de asielprocedure, dienen de asielinstanties en de advocaten rekening te houden met het Handboek betreffende Procedures en Criteria voor het erkennen van de hoedanigheid van vluchteling⁶ van het UNHCR, evenals met het Koninklijk Besluit (KB) van 17 augustus 2013 tot wijziging van het KB van 11 juli 2003 tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de

5. *Wet van 10 april 2014 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de procedure voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen en voor de Raad van State, gepubliceerd in het B.S. op 21 mei 2014.*

6. *HCR/1P/4/ENG/REV. 3, Genève, december 2011 en beschikbaar via <http://www.refworld.org/cgi-bin/telex/vtx/rwmain?docid=4f33c8d92>.*

Staatlozen, alsook het KB van van 11 juli 2003 houdende vaststelling van bepaalde elementen van de procedure die dienen gevolgd te worden door de dienst van de Dienst Vreemdelingenzaken die belast is met het onderzoek van de asielaanvragen.

U kunt volgende websites raadplegen voor meer informatie over de asielprocedure :

- Dienst Vreemdelingenzaken
<https://dofi.ibz.be/sites/dvzoe/nl/Pages/home.aspx>
- CGVS : <http://www.cgvs.be/nl/Asielprocedure/>
- Raad voor Vreemdelingenbetwistingen
<http://www.cce-rvv.be/rvv/index.php/nl/home>
- Kruispunt Migratie Integratie, expertisecentrum voor Vlaanderen en Brussel
<http://www.kruispuntmi.be/>
- ADDE (Franstalig)
http://www.adde.be/J_15/index.php?option=com_content&view=article&id=165&Itemid=215
- CIRE, met verschillende procedurele wegwijzers voor asielzoekers in België (Franstalig)
<http://www.cire.be/thematiques/accueil-demandeurs-dasile/629-guide-de-procedure-pour-demandeurs-dasile-en-Belgique>
- Fedasil, het federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers
<http://www.fedasil.be>

3. HET BEGRIP GENDER IN HET KADER VAN HET VERDRAG VAN GENÈVE

Het Verdrag van Genève betreffende de vluchtelingenstatus en het Protocol van 1967 verwijzen in de definitie van vluchteling niet specifiek naar gender.

De richtlijnen van de UNHCR van 8 juli 2008 gebruiken het begrip gendergerelateerd geweld volgens een evolutieve interpretatie van de definitie van de vluchtelingenstatus. Zij maken een onderscheid tussen de term gender en geslacht om de aard te kunnen begrijpen van gendergerelateerde vervolging : gender verwijst naar de betrekkingen tussen vrouwen en mannen op basis van hun identiteit, status, rollen en verantwoordelijkheden, die sociaal of cultureel worden gevormd of bepaald en die worden toegekend aan mannen en vrouwen, terwijl 'geslacht' biologisch bepaald is. Derhalve is gender niet statisch of aangeboren, maar krijgt het in de loop der tijd een sociaal en cultureel gevormde betekenis⁷.

7. UNHCR, *Guidelines on International Protection N°1: Gender-Related Persecution*, op cit, par. 3

VGV wordt opgelegd aan vrouwen en meisjes op grond van hun gender, om ze te onderwerpen en hun seksualiteit te controleren. Deze praktijk valt vaak binnen het meer algemene kader van discriminatie van vrouwen, dat wordt getolereerd of aangemoedigd door het beleid van de staat.

VGV is een vorm van gendergerelateerd geweld. Uit deze grondbeginselen volgt overigens dat het geen enkele twijfel leidt dat **verkrachting en andere vormen van gendergerelateerd geweld, zoals “(...), VGV [...] handelingen zijn die ernstig leed toebrengen, zowel geestelijk als lichamelijk, en die worden gebruikt als vormen van vervolging, of dat nu is door de staat of door particuliere personen⁸”.**

NB : Vrouwelijke genitale of seksuele verminking wordt door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) gedefinieerd als *elke ingreep die leidt tot een gedeeltelijke of volledige verwijdering van de externe geslachtsorganen van de vrouw of elke andere verwonding van de vrouwelijke geslachtsorganen toegebracht om niet-medische redenen*. De WHO classificeert 4 soorten VGV afhankelijk van de uitgevoerde handeling : *type 1 - clitoridectomie, type 2 - excisie, type 3 - infibulatie en type 4 - andere schadelijke ingrepen op de genitale organen voor niet-therapeutische doeleinden*. Oorspronkelijk was de praktijk van VGV meestal verbonden met een overgangsrite van het meisje naar de volwassenheid.

8. *Ibidem*

Zie voor meer algemene informatie over VGV de website van de WHO www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/ en van GAMS-België : <http://www.gams.be>

3.1 Gendergeweld in aanmerking nemen bij het onderzoek van de aanvraag

In de Verklaring over uitbanning van geweld tegen vrouwen, die in 1993 werd aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties⁹, wordt erkend dat geweld tegen vrouwen een schending is van de mensenrechten en een vorm van discriminatie van vrouwen.

Voor wat betreft asielvraagstukken is de Parlementaire Vergadering van de **Raad van Europa**¹⁰ van mening dat tijdens de asielprocedure **naar behoren rekening dient te worden gehouden met het aspect gender gedurende alle fases van de procedure** en betreurde de Raad het dat "alhoewel talrijke lidstaten hun activiteiten intensifiëren op het gebied van integratie van het aspect gender in de besluitneming en

9. *UN General Assembly, Declaration on the elimination of violence against women, A/RES/48/108, 20 December 1993.*

10. *Resolutie 1765 (2010) van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa met betrekking tot gendergerelateerde asielaanvragen. De resolutie wijst erop dat vrouwen en meisjes die asiel aanvragen in de staten die lid zijn van de Raad van Europa, het recht hebben dat hun asielaanvraag wordt onderzocht door een asielsysteem dat in alle aspecten van organisatie en functionering naar behoren rekening houdt met de speciale vormen van vervolging en schending van fundamentele rechten waaraan vrouwen worden blootgesteld op grond van hun geslacht (punt 8).*

het beleid en overheidsoptreden, deze inspanningen nog altijd geen weerslag hebben op de asielpcedures” (*vrije vertaling*)¹¹.

Sinds 1 augustus 2014 is het **Verdrag van Istanbul** van kracht voor die landen die het verdrag reeds geratificeerd hebben¹². Het werd in 2011 aangenomen door de Raad van Europa en is het eerste Europese verdrag dat expliciet gericht is op het voorkomen en bestrijden van gendergerelateerd geweld, dat de verschillende vormen van gendergerelateerd geweld opsomt en dat erkent dat er **een verband bestaat met het Verdrag van Genève**. Naast de bevestiging dat gendergerelateerd geweld kan worden beschouwd als vervolging of ernstige schending in de zin van het Verdrag van Genève, vraagt dit verdrag een interpretatie van de oorzaken van met gender verband houdende vervolgingen en de verplichting te voorzien in aangepaste opvangprocedures door de ontwikkeling van diensten voor gepaste sociaal-psychologische, medische en juridische begeleiding. Het verdrag bevestigt ook het principe van “non-refoulement” van personen die slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld. Verder voorziet het in de verplichting voor staten om dit soort geweld te voorkomen en efficiënte maatregelen te treffen om er een einde aan te maken. België heeft het Verdrag van Istanbul in september 2011 ondertekend, maar om op Belgisch grondgebied van kracht te worden moet het nog worden geratificeerd.

In december 2012 nam de **Algemene Vergadering van de Verenigde Naties** een resolutie aan voor een wereldwijde uitbanning van VGV¹³,

11. *Ibidem*, punt 5.

12. *Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, Istanbul, 11 mei 2011.*

13. *UN General Assembly, Intensifying global efforts for the elimination of female genital mutilations: resolution / adopted by the General Assembly, A/RES/67/146, December*

die de staten ertoe aanspoort alle voor vrouwen en meisjes schadelijke praktijken te veroordelen, in het bijzonder VGV, en alle noodzakelijke maatregelen te treffen om vrouwen en meisjes tegen dit soort geweld te beschermen (art. 4). De Vergadering van de Verenigde Naties roept de staten ook op om bijzondere aandacht te schenken aan bescherming en ondersteuning van vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn van VGV en van degenen die zijn blootgesteld aan de risico's, inclusief vrouwelijke asielzoekers.

De Europese Commissie heeft ten slotte op 6 juni 2013 een **mededeling** opgesteld die werd bekrachtigd door een **resolutie** van het Europees Parlement en een verbintenis van de Raad van Europa¹⁴.

3.2 VGV, een discriminerende praktijk

De praktijk van VGV valt binnen **een bredere context van discriminatie, waarmee rekening dient te worden gehouden bij het onderzoek van een gendergerelateerde asielaanvraag**. VGV toont een ongelijke maatschappelijke positie van mannen en vrouwen aan. De ingreep wordt uitgevoerd op jonge meisjes om hun seksualiteit onder controle te houden en is over het algemeen een voorwaarde, voorafgaand aan het huwelijk van een meisje, om haar reinheid en trouw te verzekeren.

Talrijke vrouwen en meisjes die VGV hebben ondergaan, kunnen ook worden blootgesteld aan andere vormen van geweld, zoals

2012.

14. *Resolutie van het Europees Parlement van 6 februari 2014 over de mededeling van de Commissie «Naar het uitbannen van vrouwelijke genitale verminking» (2014/2511(RSP) en Mededeling van de Commissie getiteld «Vrouwelijke genitale verminking uitbannen» (COM(2013)0833).*

kindhuwelijken, gedwongen huwelijken of huiselijk geweld. Het UNHCR onderstreept overigens dat vrouwen die besneden zijn vaak slachtoffer zijn van meerdere trauma's. Dat kunnen onder andere gedwongen huwelijken, geweld binnen het gezin en huwelijk, ongewenste en/of voortijdige zwangerschappen en moeilijke bevallingen zijn¹⁵.

Voor meer informatie over de praktijk van VGV, sociaal-culturele en medische aspecten, kunt u contact opnemen met GAMS België, of een bezoek brengen op de website www.gams.be

Het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)¹⁶ verplicht staten om alle passende maatregelen te nemen om bestaande wetten, voorschriften, gebruiken en praktijken, die discriminatie van vrouwen inhouden, te wijzigen of in te trekken (art. 2f van de CEDAW).

Dit verdrag is erop gericht het concept van mensenrechten uit te breiden : het erkent dat cultuur en traditie kunnen bijdragen aan de inperking van het gebruik dat vrouwen maken van hun fundamentele rechten. Deze invloeden manifesteren zich in de vorm van stereotypen, gewoontes en normen die leiden tot juridische, politieke en economische beperkingen die een remmende werking hebben op de vooruitgang van de vrouwen¹⁷.

15. UNHCR, *Guidance Note*, op. cit.

16. Zie inleiding van het Verdrag inzake uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW), aangenomen op 18 december 1979 in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

17. Artikel 5a) van de CEDAW voorziet erin dat «staten alle passende maatregelen nemen om het sociaal-cultureel gedragspatroon van man en vrouw te veranderen, teneinde te komen tot de uitbanning van vooroordelen en gewoonten, (...) die zijn gebaseerd op het concept minderwaardigheid of meerderwaardigheid van één van beide geslachten of op

Asielaanvragen op basis van het begrip gender zijn dus gericht op diverse vormen van geweld verbonden met de weigering zich te conformeren met specifiek aan de vrouw of man opgelegde sociale criteria.

Het UNHCR wijst er in het handboek voor bescherming van vrouwen en meisjes op dat “vrouwen en meisjes minder kans hebben dan mannen en jongens om **gebruik te kunnen maken van hun rechten, zelfs de meest fundamentele**. Daaronder vallen het recht op voeding, op medische zorg, op onderdak, op nationaliteit en op officiële papieren”. Het preciseert dat het **niet respecteren van deze fundamentele rechten rechtstreeks verband houdt met de discriminatie en het geweld** waaraan vrouwen en meisjes zijn blootgesteld in tijden van vrede¹⁸.

Het UNHCR meent bovendien dat “de vrees voor vervolging ook kan worden gerechtvaardigd als een persoon al slachtoffer is geweest van een bepaald aantal discriminerende maatregelen (...), en dat ten gevolge daarvan **een cumulatief effect optreedt**¹⁹”. Derhalve zou enige vorm van discriminatie of minder goede behandeling op grond van cumulatieve motieven vervolging in kunnen houden en internationale bescherming rechtvaardigen.²⁰

.....
de stereotype rol van mannen en vrouwen».

18. UNHCR, *Handbook for the Protection of Women and Girls*, januari 2008, p. 6, beschikbaar via <http://www.unhcr.org/refworld>

19. UNHCR, *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria*, op. cit., par. 55; zie eveneens par. 53 volgens welke «In such situations, the various elements involved may, if taken together, produce an effect on the mind of the applicant that can reasonably justify a claim to well-founded fear of persecution on “cumulative grounds”. This will necessarily depend on all the circumstances, including the particular geographical, historical and ethnological context.»

20. UNHCR, *Guidelines on International Protection No.1: Gender-Related Persecution*, op cit, par. 14

Aangezien de vervolging of slechte behandeling waarvan meisjes en vrouwen slachtoffer zijn vaak gerelateerd is aan een discriminerende context, kan een vrouw van wie de fundamentele rechten in haar land van herkomst zijn geschonden, vrezen voor toekomstige andere schendingen van deze zelfde rechten. Het is in het licht van al deze omstandigheden dat de asielinstanties dienen te onderzoeken of de discriminerende maatregelen ten opzichte van asielzoekster een vervolging uitmaken²¹.

Signalering van de verschillende schendingen/beperkingen op deze rechten stelt asielinstanties in staat rekening te houden met de gehele nood aan bescherming van deze vrouw - met name waar het effectieve bescherming in het land van herkomst betreft.

21. UNHCR, *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria*, op. cit., par. 55.

4. ELEMENTEN VAN DE DEFINITIE VAN VLUCHTELING IN HET KADER VAN HET BEGRIP GENDER

4.1 Gegronde vrees

Uit het Verdrag van Genève met betrekking tot de status van de vluchteling blijkt dat het element "vrees", wat een mentale toestand en subjectieve conditie is, wordt gespecificeerd door het woord "gegrond". Dit woord impliceert dat niet uitsluitend de mentale toestand van de belanghebbende bepalend is voor de toekenning van de hoedanigheid van vluchteling, maar dat deze mentale toestand gebaseerd dient te zijn op een objectieve situatie. De woorden "gegronde vrees" dekken dus **tegelijkertijd een subjectief element** en een objectief element. Om te komen tot vaststelling van de aanwezigheid van redelijke vrees dienen beide elementen in aanmerking te worden genomen.

In principe dient de uitgedrukte vrees als gegrond te worden beschouwd, indien de aanvrager/aanvraagster op redelijke wijze kan aantonen dat het leven om de in de definitie van vluchteling genoemde redenen voor hem/haar ondraaglijk is geworden in het land van herkomst²².

4.1.1 Subjectief element van de vrees

De subjectieve elementen van de vrees worden door de asielinstanties geanalyseerd in het kader van de hoedanigheid van de asielzoekster en de persoonlijke omstandigheden (subjectief element).

Het UNHCR handboek betreffende procedures en criteria aangaande de determinatie van vluchtelingenstatus voegt een aantal aanvullende specificaties toe aan het subjectieve element van vrees. Het specificeert dat : “[...] De beoordeling van het subjectieve element is onafscheidbaar van een assessment van de **persoonlijkheid van de asielzoeker**, gezien **psychologische reacties** van verschillende individuen niet steeds hetzelfde zijn in identieke omstandigheden. Een persoon kan sterke politieke of religieuze overtuigingen hebben, deze negeren zou zijn leven ondraaglijk maken; bij een andere persoon kunnen deze overtuigingen minder sterk zijn. De ene persoon kan een impulsieve beslissing nemen om te vluchten, bij de andere kan het vertrek gedetailleerd zijn voorbereid”.

Gezien het belang dat deze definitie hecht aan het subjectief element, is het onontbeerlijk om de geloofwaardigheid vast te stellen **wanneer de feitelijke omstandigheden onvoldoende duidelijk zijn**. Het is noodzakelijk om rekening te houden met de persoonlijke en

22. UNHCR, *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria (...)*, op. cit., par. 42.

familiale achtergrond van de verzoeker, zijn lidmaatschap van een bepaalde raciale, religieuze, nationale, sociale of politieke groep, zijn eigen interpretatie van de situatie en zijn persoonlijke ervaringen – met andere woorden, alles dat kan dienen om aan te tonen dat het essentieel motief voor zijn asielaanvraag zijn vrees is²³ (vrije vertaling).

4.1.2 Objectief element van de vrees

De vrees voor VGV dient te worden beoordeeld door een aantal objectieve gegevens, in het bijzonder de algemene context in het land van herkomst, waaronder :

- het prevalentiecijfer van VGV,
- de wetten en regelgeving in het land van herkomst en de manier waarop die worden toegepast,
- de status/situatie van vrouwen voor de wet of in de maatschappij,
- de mogelijkheid/bereidwilligheid van de staat om vrouwen te beschermen tegen VGV en ander gendergerelateerd geweld,
- enz.

Informatie over het herkomstland (hierna genoemd 'COI' - Country of Origin Information) speelt een belangrijke rol voor de vaststelling van het objectieve element van vrees voor vervolging.

Voor meer informatie over het herkomstland, zie **hoofdstuk 5.2 van de handleiding** en volg de verwijzingen naar de websites met informatie over het desbetreffende land.

De asielinstanties evalueren de vrees van de verzoekster, rekening houdend met haar feitelijke profiel en de objectieve context van de

23. *Ibidem*, par. 40 en 41

situatie.

Wanneer de vrees gebaseerd is op een risico van VGV, kan **het objectief aspect** van de vrees **zodanig belangrijk zijn, dat deze op zich rechtvaardigt dat** aan de asielzoekster **internationale bescherming** wordt toegekend.

In dat opzicht heeft de RvV bij arrest van 19 mei 2011 aangaande een vrouw die een nieuwe VGV vreesde in geval van terugkeer naar Djibouti of Somalië, geoordeeld dat, gezien:

- het prevalentiecijfer van VGV van 98% in deze beide landen, en
- de wijdverspreide praktijk van infibulatie na een eerste geboorte, en
- het feit dat de aanvrager een buitenechtelijk kind heeft, de aanvragende partij **een objectieve reden heeft om vervolging te vrez**en.

De RvV oordeelt daarom dat de vage of onnauwkeurige verklaringen die de verzoekster zou hebben afgelegd op andere punten van haar relaas, en op basis waarvan het CGVS een negatieve beslissing heeft genomen, **het fundament voor deze objectieve reden van de vrees niet ontnemen**.

Bepaalde situaties kunnen verantwoord worden om de vrees vanwege een objectief risico op VGV te analyseren²⁴ :

a) *Een hoog prevalentiecijfer van VGV in het land van herkomst*. Na de annulatie van verscheidene beslissingen van het CGVS met betrekking tot de vrees voor VGV van een intact meisje – maar zonder zich expliciet uit te spreken over het objectief risico op VGV - heeft de RvV

24. CCE arrest nr. 61 832 van 19 mei 2011.

een standpunt ingenomen over het risico op besnijdenis van een uit Guinee afkomstig intact jong meisje (97% van de meisjes en vrouwen in de leeftijd van 15-49 jaar zijn besneden)²⁵. In dit principearrest van 17 april 2014 heeft de Raad geoordeeld dat gezien de beschikbare gegevens **“het prevalentiecijfer van VGV in Guinee een objectief en significant risico op VGV** betekent, op zijn minst in het geval van minderjarige jonge meisjes uit dit land die nog niet besneden zijn. De Raad voegt daaraan toe dat in het geval van de verzoeksters **dit als zodanig gekwalificeerde risico op zich volstaat om een gegronde vrees voor vervolging** te vormen bij terugkeer naar Guinee, behalve indien zij omwille van eigen buitengewone omstandigheden niet zullen worden blootgesteld aan dit risico of in staat zijn zich ertegen te verzetten. Deze uitzonderlijke omstandigheden zijn in dit geval afwezig”.

b) *Een kind (NBMV of begeleide minderjarige) dat geen vrees voor VGV uit.* De richtlijnen van de UNHCR specificeren dat een “vrees” desalniettemin kan worden beschouwd als gefundeerd als uit **de objectieve analyse van de vrees** (prevalentiecijfer in het land van herkomst, situatie van de meisjes in het land, enz.) blijkt dat VGV duidelijk een **vorm van vervolging is waaraan het kind mogelijk wordt blootgesteld**. De UNHCR is van oordeel dat een mogelijke vrees voor

25. CCE arrest nr. 122 668 van 17 april 2014. Enkele maanden ervoor annuleerde de RvV in arrest nr. 117 008 van 16 januari 2014 een beslissing van het CGVS aangaande de vrees voor VGV van een kind in geval van terugkeer naar Guinee. De RvV was van oordeel dat de bronnen waaraan de SRB refereert niet eenduidig zijn voor wat betreft de daling van de prevalentie van VGV in Guinee - erop wijzend dat de recente officiële bevolkingcijfers van de UNFPA nog niet beschikbaar zijn - en dat het niet uit de SRB af te leiden valt hoe realistisch en veel voorkomend of uitzonderlijk een situatie van bescherming tegen VGV door de ouders in Guinese context is. Ondertussen werd in januari 2014 het nieuwe rapport met gegevens over demografie en gezondheid gepubliceerd, waarin wordt aangegeven dat er geen sprake is van een afname van besnijdenis in Guinee (97% van de vrouwen is besneden).

VGV in het geval van een kind dat zich niet uitspreekt over deze vrees kan worden beschouwd als gegrond in zoverre **genitale verminking objectief duidelijk en aantoonbaar een vorm van vervolging is**. Daaraan wordt toegevoegd dat het onder deze omstandigheden aan degenen is die een uitspraak doen over deze asielaanvragen om **het risico voor het kind objectief te analyseren, zelfs als het kind geen vrees uit**²⁶. Rekening houdend met de objectieve informatie waarover de asielinstanties beschikken of waarvan zij kennis zouden moeten hebben, dienen zij aan te geven dat er een risico op vervolging is voor het kind dat geen vrees voor VGV kan of wil uitdrukken.

Er kan een parallel worden getrokken met het arrest *MSS vs. Griekenland en België* van het EHRM van 21 januari 2011²⁷, dat stelt dat de asielinstanties rekening dienen te houden met bepaalde informatie, in geval het risico bij terugkeer moet worden beoordeeld.

Voor informatie over asielaanvragen door minderjarigen met een vrees voor VGV, zie hoofdstuk 8.

4.2 Vervolging

Het UNHCR handboek betreffende procedures en criteria aangaande de determinatie van vluchtelingenstatus bepaalt dat er geen universeel aanvaarde definitie bestaat van de notie «vervolging». Ze verstaat eronder : **ernstige mensenrechtenschendingen of andere schadelijke handelingen of bedreigingen** naargelang de

26. UNHCR, *Guidance Note*, op. cit., par. 10.

27. *R.C. v. Sweden*, Application no. 41827/07, Council of Europe: European Court of Human Rights, 9 maart 2010, in te zien op: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b98e11f2.html>

omstandigheden van elk geval. Het kan gaan om een schending van het privé-leven, de lichamelijke integriteit, de vrijheid van meningsuiting of discriminatie op het vlak van toegang tot deze rechten. Wat VGV betreft, stelt het UNHCR dat deze een vorm van gendergerelateerd geweld zijn, die belangrijke gevolgen hebben op de mentale en fysieke gezondheid van de persoon. VGV wordt door het UNHCR gelijkgesteld aan vervolging²⁸.

Sinds de inwerkingtreding van de wet van 15 september 2006, die de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen wijzigt, bepaalt artikel 48/3 §2 dat om als vervolging in de zin van het Verdrag van Genève te worden beschouwd, de daden aan volgende voorwaarden dienen te voldoen :

- a) ofwel zo ernstig van aard zijn of zo vaak voorkomen dat zij een schending vormen van de grondrechten van de mens, (...)
- b) ofwel een samenstel zijn van verschillende maatregelen, waaronder mensenrechtenschendingen, die voldoende ernstig zijn om iemand op een soortgelijke wijze te treffen als omschreven in punt a).

De hierboven genoemde daden van vervolging kunnen onder meer de vorm aannemen van :

- a) Daden van lichamelijk of geestelijk geweld, inclusief seksueel geweld;
- f) daden van genderspecifieke of kindspecifieke aard.

In België heeft de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen en daarvoor

28. UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 1: Gender-Related Persecution*, op.cit. par. 9 ; UNHCR, *Guidance Note*, op cit, par 7.

de Vaste Beroepscommissie voor Vluchtelingen geoordeeld dat VGV **een voldoende ernstige vorm van lichamelijk geweld is om beschouwd te worden als een vervolging**²⁹.

In een recent arrest van de Raad (kamer met 3 rechters) werd erop gewezen dat besnijdenis in welke vorm dan ook een ernstige en onomkeerbare schending betekent van de lichamelijke integriteit van de vrouwen die de besnijdenis ondergaan³⁰.

4.2.1 Specifieke kenmerken van VGV

◇ VGV: een specifieke vervolging van vrouwen en kinderen

Het feit dat een kind of vrouw een asielaanvraag indient kan een cruciale factor zijn bij evaluatie van de behoefte aan bescherming. Er bestaat een soort van vermoeden van vervolging van vrouwen en kinderen wanneer bepaalde vormen van geweld specifiek worden uitgeoefend op hen, of wanneer zij er op buitensporige wijze door worden getroffen, of omdat de specifieke rechten van vrouwen en kinderen worden geschonden in herkomstland.

29. Vbcv, 1-0089 van 22 maart 2002; Vbcv, 02-0579 van 9 februari 2007; RvV, 14 401 van 25 juli 2008; RvV, 16 064 van 18 september 2008; CCE arrest nr. 21 341 van 12 januari 2009; CCE arrest nr. 25 095 van 26 maart 2009.

30. CCE arrest nr. 122 668 van 17 april 2014 (3 rechters).

VGV, in welke vorm dan ook, is een schending van de rechten van meisjes en vrouwen³¹, inclusief het recht op niet-discriminatie³², het recht op bescherming tegen fysiek en mentaal geweld³³, het recht op een zo goed mogelijke gezondheid³⁴ en, in de meest extreme gevallen, het recht op leven³⁵. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens bevestigt in het arrest *Izevbekhai and Others v. Ireland* dat blootstelling van een vrouw of kind aan VGV³⁶ een schending is van artikel 3 van het EVRM.

Voor meer informatie over de specifieke kenmerken van gendergerelateerd geweld in het kader van asiel, zie boven (hoofdstuk 2).

Het UNHCR onderlijnt dat **kinderen blootgesteld kunnen zijn aan specifieke vormen van vervolging** onwille van hun leeftijd, gebrek aan volwassenheid of kwetsbaarheid. Het UNHCR³⁷ wijst er verder op dat deze praktijk eveneens kan worden beschouwd als een **specifieke vorm van vervolging van het kind**, gezien het feit dat een

31. CEDAW Committee, *General Recommendation No.14 on Female circumcision*, op. cit., par. 6-9, 11 *Interagency statement - Eliminating female genital mutilation*, op. cit., p 8-10; *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW)*, 1979, art. 5; *Convention on the Rights of the Child (CRC)*, 1989, art. 19, 24(3) en 32-36; *African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa*, 11 juli 2003, art. 5.11,12; *CRC*, art. 19; *Declaration on the Elimination of Violence against Women (DEVAW)*, 1993, art. 2 (a); *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)*, 1966, art. 6; *CRC*, art. 6.

32. *ICCPR*, art. 3; *CEDAW*, art. 2 en 5.

33. *CRC*, art. 19; *DEVAW*, art. 2(a).

34. *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)*, 1966; *CRC*, art. 12.

35. *ICCPR*, art. 6; *CRC*, art. 6.

36. *Izevbekhai and Others v. Ireland*, Application no. 43408/08, Council of Europe: European Court of Human Rights, 17 mei 2011, beschikbaar via <http://www.refworld.org/docid/4e2967082.html>

37. UNHCR, *Guidance Note*, op. cit., p.7

onevenredig aantal jonge meisjes wordt getroffen³⁸.

Het Comité voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties adviseert staten meer aandacht te schenken aan deze vormen en uitingen van specifiek op kinderen gerichte vervolging, bij hun nationale procedure voor vaststelling van de vluchtelingenstatus. Evenals bij gender is leeftijd relevant voor de volledig omvattende definitie van "vluchteling"³⁹.

Zie hoofdstuk 8 voor meer informatie met betrekking tot het indienen door een minderjarige van een verzoek tot bescherming op basis van vrees voor VGV.

◇ VGV : Een voortdurende en blijvende vervolging

In bepaalde gevallen kan de uitgevoerde besnijdenis beschouwd worden als een vorm van vervolging en toekenning van internationale bescherming rechtvaardigen, zelfs indien er geen sprake is van een vrees voor herbesnijdenis.

In de oriëntatienota over asielaanvragen op basis van VGV, benadrukt het UNHCR expliciet de voortdurende en blijvende aard van een verminking, vanwege de **lange termijn gevolgen van VGV op de lichamelijke en/of geestelijke gezondheid** van de vrouw en de **permanente dreiging** waaraan ze zijn blootgesteld⁴⁰.

38. UNHCR, *Conclusion on Children at Risk*, No. 107 (LVIII) – 2007, beschikbaar via <http://www.refworld.org/docid/471897232.html>

39. CRC, *General comment N°14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, 29 May 2013, CRC /C/GC/14.

40. UNHCR, *Guidance Note*, op cit, p.10 § 14

“De uit VGV voortvloeiende gevolgen **beperken zich niet tot de oorspronkelijke ingreep**. De vrouw of het meisje blijft voor haar leven verminkt en kan lijden onder langdurige en ernstige lichamelijke en geestelijke gevolgen. Vrouwen kunnen eveneens worden gedwongen gedurende de loop van hun leven een infibulatie, desinfibulatie en herinfibulatie te ondergaan, bijvoorbeeld op het moment van het huwelijk of na de geboorte van een kind. Een meisje of vrouw die aanvankelijk een naar verhouding minder ernstige vorm van VGV ondergaat, kan later onderworpen worden aan een ernstigere vorm van verminking. Vrouwen die VGV ondergaan hebben, lopen een verhoogd risico bij de geboorte van een kind, met inbegrip van het risico het kind te verliezen tijdens of onmiddellijk na de geboorte”.⁴¹ (*vrije vertaling*).

Het UNHCR vestigt er de aandacht op dat “zelfs als VGV wordt beschouwd als een eenmalige, in het verleden ondergane ervaring, dit niettemin zou moeten toelaten om de vluchtelingenstatus aan een vrouw toe te kennen, vooral wanneer de vervolging waaraan ze werd blootgesteld als uitzonderlijk wreed kan worden beschouwd en de vrouw aan voortdurende psychologische trauma's lijdt, die terugkeer naar het land van herkomst onmogelijk maken. Zij voegt daaraan toe dat de blijvende en voortdurende aard van VGV de indruk bevestigt dat een vrouw of meisje die in het verleden aan verminking werd blootgesteld, altijd met reden kan vrezen voor een toekomstige vervolging. Ze specificeert verder dat **het niet noodzakelijk is dat de gevreesde toekomstige vervolging identiek is aan het reeds ondergaan geweld**, in zover die in verband kan worden gebracht met een door het verdrag voorziene reden⁴²”.

41. UNHCR, *Guidance Note*, op cit, p. 5, §6.

42. Een vrouw of meisje kan vrezen blootgesteld te worden aan een ander soort vermin-

De Raad heeft zich in diverse arresten effectief uitgesproken over het blijvende en voortdurende karakter van vervolging in het kader van artikel 57/7bis van de wet van 15 december 1980 (nieuw artikel 48/7), wat een belangrijke ontwikkeling betekent. In een arrest is de Raad van mening dat verzoekster geïndene reden heeft te vrezē voor vervolging, vanwege het feit dat ze behoort tot een bepaalde sociale groep en gezien de geestelijke en lichamelijke trauma's en het lijden dat werd veroorzaakt door de praktijk van VGV⁴³. In andere arresten besliste de Raad tot aanvullende onderzoeksmaatregelen en werd de zaak teruggezonden naar het CGVS, omdat het aspect van de ondergane besnijdenis in het verleden uitdrukkelijk ingeroepen werd als motief voor de erkenning als vluchteling, en dit niet onderzocht werd door het CGVS⁴⁴. De Raad heeft het CGVS eveneens bekritiseerd omwille van het beperken van het onderzoek naar de vrees van een jong meisje dat beweerde op 17-jarige leeftijd te zijn besneden tot de herbesnijdenis⁴⁵.

king en/of kan zij op termijn lijden onder de consequenties van de ondergane praktijk, UNHCR Guidance Note, op cit, p. 10 § 14 en 15.

43. CCE arrest nr. 71 365 van 1 december 2011, punt 4.8. Een analyse van dit arrest is terug te vinden op de website van vzw INTACT (<http://www.intact-association.org>).

44. CCE arrest nr. 100 490 van 4 april 2013. De verzoekende partij stelt dat besnijdenis dient te worden beschouwd als vervolging, zelfs wanneer de besnijdenis al heeft plaatsgevonden, en dat de voornoemde genitale verminking geen kortstondige vervolging is maar dient te worden gezien als blijvend. De Raad oordeelt dat de verwerende partij dient over te gaan tot de specifieke evaluatie van de derhalve ingeroepen vrees en dat geactualiseerde informatie dient te worden verschaft over de vraag of besnijdenis in dit geval dient te worden beschouwd als blijvende vervolging. Zie ook CCE arrest nr. 94 469 van 28 december 2012; arrest nr. 102 270 van 2 mei 2013.

45. CCE arrest nr. 97 264 van 15 februari 2013. In dit arrest verwijt de Raad het CGVS geen enkele vraag te hebben gesteld aan verzoekster over de gevolgen van de besnijdenis, hoewel een medisch attest werd voorgelegd en hoewel verzoekster stelt op 17-jarige leeftijd in een uiterst agressief en traumatiserend kader VGV te hebben ondergaan. De Raad betreurt dat het CGVS niet heeft geantwoord op de door de verzoekende partij gestelde vragen over het voortdurende en blijvende karakter van besnijdenis en het inroepen van artikel 57/7bis van de wet van 15 december 1980. Zie hiervoor ook arrest nr. 96 952 van 13 februari 2013.

Ten slotte werd in een recent arrest van de Raad, dat werd uitgesproken door een kamer met 3 rechters⁴⁶, op het blijvende karakter van de vervolging teruggekomen. De Raad oordeelt dat indien besnijdenis een uiterst ernstige lichamelijke schending is, waarvan de consequenties op lichamelijk en psychologisch vlak gedurende de hele rest van het leven van de vrouw kunnen blijven voortduren, het door de verzoekster ingeroepen blijvende karakter niet opnieuw afbreuk kan doen aan een fundamenteel recht van het individu, in dit geval het recht op lichamelijke integriteit. De Raad stelt dat asiel tot doel heeft de aanvrager te beschermen tegen eventuele vervolgingen. Zij beoogt echter niet het herstel van reeds geleden schade die voortvloeit uit een eerdere vervolging. De Raad erkent echter dat het in bepaalde gevallen coherent is de hoedanigheid van vluchteling te erkennen, ook al is de vrees voor vervolging in de toekomst objectief onbestaande. De Raad richt zich op die gevallen waarin door het wrede karakter van de ondergane vervolging de vrees zodanig wordt aangescherpt dat er geen sprake kan zijn van terugkeer naar het land waar deze vervolging heeft plaatsgevonden. Het is dus de staat van de aanhoudende vrees, die een belemmering vormt voor terugkeer naar het land van herkomst, die door de asielinstanties moet worden beoordeeld.

4.2.2 De gronden van vervolging

Ingevolge het Verdrag van Genève dienen de gronden van vervolging zoals opgenomen in het Vluchtelingenverdrag zijn : **ras, godsdienst, nationaliteit, behoren tot een bepaalde sociale groep of politieke overtuiging.**

46. CCE arrest nr. 125 702 van 17 juni 2014.

In het kader van een asielaanvraag gebaseerd op gender, kan de vervolging gesteund zijn op verschillende gronden van het Verdrag van Genève. Gender kan het soort van vervolging, alsook de redenen voor de ondergane behandeling, beïnvloeden of bepalen. VGV kan teruggevonden worden in verschillende criteria van de gronden voor vervolging (religie, nationaliteit, behoren tot een bepaalde sociale groep en politieke opinie).

◇ **Criteria van het behoren tot een bepaalde sociale groep**

De leidende beginselen⁴⁷ van het UNHCR bevestigen dat vormen van **leeftijds- en genderspecifieke** vervolging, zoals VGV, binnen het toepassingsgebied vallen van het Verdrag van Genève.

Bij de **herschikking van de Kwalificatierichtlijn** werd aan artikel 10d) toegevoegd dat, “[...] er wordt terdege rekening gehouden met genderaspecten, waaronder genderidentiteit, wanneer moet worden vastgesteld of iemand tot een bepaalde sociale groep behoort of wanneer een kenmerk van een dergelijke groep wordt geïdentificeerd”. Overweging nummer 30 van de richtlijn richt zich specifiek op vrouwelijke genitale verminking door deze in te sluiten in de definitie van een bepaalde sociale groep en te stellen dat genderaspecten kunnen samenhangen met bepaalde juridische tradities en gewoonten.

Sinds de omzetting van deze richtlijn bepaalt artikel 48/3 §4 van de wet van 15 december 1980 dat een groep wordt geacht een specifieke sociale groep te vormen als :

47. UNHCR, *Guidelines on International Protection N°1 : Gender-Related Persecution*, op cit; *Guidance Note*, op cit.

“- de leden van de groep een aangeboren kenmerk vertonen of een gemeenschappelijke achtergrond hebben die niet gewijzigd kan worden, of een kenmerk of geloof delen dat voor de identiteit of de morele integriteit van de betrokkenen dermate fundamenteel is, dat van de betrokkenen niet mag worden geëist dat zij dit opgeven, en

- de groep in het betrokken land een eigen identiteit heeft omdat zij in haar directe omgeving als afwijkend wordt beschouwd;”

Het UNHCR beschouwt dat gender deel kan uitmaken van de categorie sociale groep, daar vrouwen een manifest voorbeeld zijn van een sociaal geheel, gedefinieerd door **aangeboren en onveranderlijke kenmerken, en daar zij vaak anders behandeld worden dan mannen**. Hun kenmerken identificeren hen ook als groep in de maatschappij, waardoor zij blootgesteld worden aan andere normen en vormen van behandeling in bepaalde landen⁴⁸.

Op basis van dit criterium werden onder meer de familie, homoseksuelen en vrouwen beschouwd als behorend tot een bepaalde sociale groep.

Wat de vrees voor VGV betreft, legt de Belgische rechtspraak gewoonlijk een verband met het **criterium van het behoren tot een bepaalde sociale groep**. De Raad heeft geoordeeld dat “in bepaalde maatschappijen, personen van hetzelfde geslacht, of bepaalde categorieën van personen van een zelfde geslacht, kunnen beschouwd worden als een sociale groep”⁴⁹. De vluchtelingenstatus

48. Zie eveneens, UNHCR, Executive Committee, Conclusion on Women and Girls at Risk, op cit, vrij vertaald : “Het staat de Staten vrij om de interpretatie aan te nemen volgens dewelke asielzoeksters onderworpen aan onmenselijke en vernederende behandelingen wegens het overtreden van gewoonten van de gemeenschap waarin zij leven beschouwd kunnen worden als behorend tot een «bepaalde sociale groep » in de zin van artikel 1, A(2) van het Verdrag van 1951 betreffende de vluchtelingenstatus”.

49. CCE arrest nr. 73 564 van 19 januari 2012, 5.7.4.

werd toegekend aan Guinese vrouwen “omwille van hun vrouw zijn en omwille van ernstige vrees te worden onderworpen aan andere, nieuwe vormen van vervolging gelinkt aan hun vrouw zijn, in geval van terugkeer” (*vrij vertaald*)⁵⁰.

◇ Politieke overtuiging

De vrees voor vervolging met betrekking tot VGV kan in bepaalde gevallen gerelateerd zijn aan een politieke overtuiging.

In artikel 48/3§4 e) van de wet van 15 december 1980 bevat het begrip “politieke overtuiging” de opvatting, gedachte of mening betreffende een aangelegenheid die verband houdt met de in artikel 48/5 genoemde actoren van vervolging en hun beleid of methoden, ongeacht of de verzoeker zich in zijn handelen door deze opvatting, gedachte of mening heeft laten leiden.

De Raad oordeelde dat, gezien de omvang van de toepassing van de besnijdenis, de ouders die zich tegen dit gebruik verzetten voor hun dochter en zich niet houden aan een strikte sociale code, onder druk kunnen worden gezet en zelfs represailles kunnen ondergaan. De ouders worden dan persoonlijk blootgesteld aan een vervolging in de zin van het Verdrag van Genève⁵¹. De Raad heeft aangenomen dat, door zijn weerstand uit te drukken tegen de niet-religieuze besnijdenis van zijn dochter, verzoeker uitgestoten werd door de maatschappij⁵².

Omtrent het element van politieke overtuiging stelt het UNHCR :

50. Zie ondermeer CCE arrest nr. 51 234 van 17 november 2010, 4.12.

51. CCE arrest nr. 29 110 van 25 juni 2009, 5.5.

52. RvV nr. 29.110 van 25 juni 2009; RvV nr. 45.395 van 24 juni 2012; RvV nr. 59.081 van 31 maart 2011). Deze drie arresten betreffen echter onderdanen van landen waar de prevalentiegraad van VGV uiterst hoog is (Somalië, Republiek Guinee).

“een verzoekster of verzoeker dient aan te tonen dat zij of hij met reden vreest te worden vervolgd omwille van haar of zijn politieke overtuigingen (die in het algemeen verschillend zijn dan die van de overheid of van bepaalde sectoren van de maatschappij) of omwille van het feit dat dergelijke politieke overtuigingen haar of hem werden toegeschreven”⁵³ (*vrij vertaald*).

◇ Religie

Ten slotte kan de vrees voor vervolging ook gesteund zijn op een religieus motief, in deze gevallen waarin VGV wordt toegepast met als doel zich te richten naar religieuze normen.

Elke situatie dient bijgevolg individueel te worden beoordeeld om de gronden van de vrees te bepalen.

4.3 Afwezigheid van bescherming in het land van herkomst

Het gebrek aan bescherming in het land van herkomst of de gewoonlijke woonplaats is een aanvullende voorwaarde voor de toekenning van internationale bescherming.

Artikel 48/5 van de wet van 15 december 1980 brengt een aantal verduidelijkingen omtrent de dader van vervolging en de potentiële verleners van bescherming.

4.3.1 Actoren van vervolging

Artikel 48/5 § 1 van de wet van 15 december 1980 bepaalt dat

53. UNHCR, Guidelines on International Protection No. 1: Gender-Related Persecution Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees, op cit, p. 8, §32; CCE arrest nr. 97 222 van 14 februari 2013.

vervolgung of ernstige schade kan uitgaan van **staatsactoren of niet-overheidsactoren**.

In het geval van vrees voor VGV is de **dader van vervolging** in principe geen staatsactor, evenwel familieleden of personen uit de gemeenschap. Er dient te worden onderzocht of verzoekster beschermd kan worden door de autoriteiten van herkomstland (politie, justitie, etc.) om te vermijden dat ze blootgesteld wordt aan VGV of andere vormen van vervolging gerelateerd aan haar weigering zich te onderwerpen aan deze praktijk.

4.3.2 Actoren van bescherming

Artikel 48/5 §2 van de wet van 18 december 1980 dat werd gewijzigd overeenkomstig de herschikking van de kwalificatierichtlijn⁵⁴, bepaalt dat onder beschermingsactor dient te worden verstaan :

- a) **de Staat**, of
- b) **de partijen of organisaties** met inbegrip van internationale organisaties, **die de Staat** of een aanzienlijk deel van het grondgebied herheersen, **mits zij bereid en in staat zijn bescherming te bieden overeenkomstig het tweede lid**.

Het is dus noodzakelijk dat de actoren van bescherming in staat zijn een **doeltreffende** bescherming te bieden, die niet-tijdelijk van aard is - zie hoofdstuk 4.3.3.

Bijgevolg kunnen uitsluitend de Staat of partijen of organisaties die de staat controleren actoren van bescherming zijn. **Terreinorganisaties**

54. Richtlijn 2011/95/EU van het Parlement en de Raad van 13 december 2011, op.cit., p. 7.

zijn dat niet. De Raad heeft er op gewezen dat de plaatselijke NGO's die werken rond de verdediging van de rechten van de vrouw in Guinee geen beschermingsactoren zijn in de zin van de wet⁵⁵. Evenmin kan een familielid als actor van bescherming beschouwd worden. Het CGVS heeft uitgaande van de Subject Related Briefing (SRB) over gedwongen huwelijken in Guinee⁵⁶ al gesteld dat de Guineese vrouw bescherming kon vinden bij haar familie langs moederszijde wanneer zij problemen ondervond met haar familie langs vaderszijde. De Raad was echter van oordeel dat de oom van moederszijde niet kon worden beschouwd als actor van bescherming in de zin van de wet en heeft daaruit geconcludeerd dat de motivering van de bestreden beslissing verkeerd is⁵⁷.

Ten slotte wordt voor het bepalen of een partij of (internationale) organisatie die staat of een aanzienlijk deel van het grondgebied beheerst en er bescherming biedt in de zin van de artikelen 48/3 en 48/4 van de wet van 15 december 1980, onder andere rekening gehouden met de Europese regelgeving op dit gebied.

4.3.3 Een doeltreffende bescherming door de autoriteiten?

De kwalificatierichtlijn heeft aangegeven wat onder doeltreffende en niet-tijdelijke bescherming moet worden verstaan. Overeenkomstig de richtlijn specificeert alinea 2 van artikel 48/5 §2 van de wet van 15

55. CCE arrest nr. 98 969 van 15 maart 2013. A contrario het RvV arrest nr. 94 542 van 3 januari 2013 en RvV arrest nr. 97 424 van 19 februari 2013 verwijten verzoekster geen hulp te hebben gevraagd aan verenigingen die strijden voor de rechten van de vrouw, aangezien uit de "Subject Related Briefing – Guinée – les mariages forcés" blijkt dat deze bestaan en niet alleen actief zijn in Conakry, maar ook in het binnenland.

56. CGVS, dienst CEDOCA, Subject Related Briefing – Guinée – les mariages forcés, mei 2013, verkrijgbaar op aanvraag bij INTACT.

57. CCE arrest nr. 92 459 van 20 november 2012.

december 1980 dat bescherming over het algemeen wordt toegekend wanneer deze actoren van bescherming **redelijke maatregelen treffen tot voorkoming** van vervolging of het lijden van ernstige schade, onder andere door de instelling van een **doeltreffend juridisch systeem** voor opsporing, gerechtelijke vervolging en bestraffing van handelingen die vervolging of ernstige schade vormen en **wanneer de verzoeker toegang tot een dergelijke bescherming heeft**.

Alhoewel diverse landen waar VGV wordt toegepast maatregelen nemen om deze praktijk te verbieden en te voorzien in bestraffing in geval van het niet naleven van de wet, blijft de traditie voortbestaan. De praktijk is uitzonderlijk goed verankerd binnen bepaalde gemeenschappen en autoriteiten aarzelen soms om in te grijpen of zijn niet in staat een eind te maken aan dit geweld⁵⁸. Het blijft erg moeilijk om deze wetten te implementeren.

In dat opzicht specificceert de nota van het UNHCR over asielaanvragen op basis van VGV onder andere dat om controle door de staat te kunnen beschouwen als bestaand :

“Staten moeten actieve en werkelijke inspanningen leveren om VGV uit te bannen, inclusief geschikte preventiemaatregelen voorzien, alsook systematische en daadwerkelijke (niet enkel als dreigement) veroordelingen en bestraffingen voor VGV-gerelateerde misdaden”⁵⁹
(vrije vertaling)

58. Omwille van een gerucht in Guinee dat niet-besneden meisjes ziek zullen worden, werden talrijke meisjes in de zomer van 2011 besneden. Gezien de omvang van het fenomeen zijn de ordehandhavingdiensten tussengekomen in Conakry, deze werden echter weggejaagd door de bevolking (SRB – Guinée – les mutilations génitales féminines, mei 2012, p.9).

59. UNHCR, Guidance Note, op cit, §21.

Het onderzoek van het CGVS over de vrees voor besnijdenis in Guinee wordt over het algemeen gebaseerd op informatie afkomstig uit het CEDOCA-rapport met betrekking tot genitale verminking⁶⁰. Dit rapport - dat voorwerp is geweest van veel kritiek - constateert onder meer dat de **Guineese autoriteiten besnijdenis proberen tegen te gaan met behulp van bewustwordings- en preventiecampagnes** die worden gehouden in overleg met internationale en nationale organisaties, evenals met de ministeries van Gezondheid, Sociale Zaken en Onderwijs. Het CGVS is sindsdien van mening dat de Guineese staat **actief diverse maatregelen implementeert om besnijdenis tegen te gaan** (...) en dat, gezien de objectieve informatie waarover het beschikt, er niets is dat erop wijst dat iemand in Guinee zijn of haar dochter niet kan beschermen tegen besnijdenis. De Raad heeft deze beslissingen van het CGVS vaak geannuleerd of hervormd, vanwege het feit dat de dossierstukken **geen enkele informatie bevatten over de doeltreffendheid van de bestaande strafrechtelijke bepalingen, de bescherming door de overheid in Guinee tegen besnijdenis** of over de diverse vormen van de in Guinee voorkomende vormen van VGV⁶¹. In een ander arrest van de RvV heeft de rechter geoordeeld dat, op basis van andere informatie dan deze in het CEDOCA-rapport, **de politie en rechtbanken in Guinee niet beschouwd worden als een doeltreffend juridisch systeem** voor opsporing, gerechtelijke vervolging en bestraffing, in de zin van artikel 48/5, par. 2, tweede lid van de wet van 15 december 1980 dat bescherming nader bepaalt⁶².

60. CGVS, dienst CEDOCA, *Subject Related Briefing – Guinée – les mutilations génitales féminines*, april 2013, verkrijgbaar op aanvraag bij INTACT

61. Zie met name CCE arrest nr. 91 796 van 20 november 2012.

62. RvV arrest 117 008 van 16 januari 2014.

De CCE gaat verder in haar analyse⁶³ en is van oordeel dat wanneer de vrees van verzoekster bestaat uit **sociale uitsluiting**, in dit geval een vrouw die vreesde door haar man te worden verstoten, de overheid niets kan doen om haar te beschermen.

In een principearrest⁶⁴ oordeelde de CCE ten slotte dat, "gezien de conclusies getrokken op basis van verschillende door de partijen voorgelegde rapporten en documenten, noch de Guineese staat, noch de partijen of organisaties die de Staat of een deel daarvan beheersen, met inbegrip van internationale organisaties, op dit moment in staat zijn tot de bescherming tegen het risico op besnijdenis" (*vrije vertaling*). Dit arrest volgt de constante rechtspraak van de CCE, die onderstreept dat "de Guineese maatschappij een **inegalitaire maatschappij** is waarin **een vrouw die beschikt over een middelmatig opleidingsniveau het risico loopt in een uiterst onzekere situatie te raken zonder te kunnen rekenen op het vinden van passende bescherming** van de nationale autoriteiten"⁶⁵ (*vrije vertaling*). De Raad was eveneens van oordeel dat het risico op vervolging ook bestaat voor vrouwen met een hoger opleidingsniveau, maar die het ontbreekt aan informatie over hun rechten of die zijn gebonden aan de culturele en familietradities volgens welke dit soort problemen binnen de familie wordt opgelost⁶⁶.

63. CCE arrest nr. 101 278 van 19 april 2013.

64. CCE arrest nr. 122 668 van 17 april 2014.

65. CCE arrest nr. 95 94 van 24 januari 2013. Zie hiervoor ook: CCE arrest nr. 96 487 van 31 januari 2013; CCE arrest nr. 94 072 van 20 december 2012, CCE arrest nr. 93 832 van 18 december 2012; CCE arrest nr. 92 770 van 30 november 2012; CCE arrest nr. 92 336 van 28.11.2012; CCE arrest nr. 96 947 van 13 februari 2013; CCE arrest nr. 97 222 van 14 februari 2013; CCE arrest nr. 102 199 van 30 april 2013; CCE arrest nr. 102 875 van 14 mei 2013; CCE arrest nr. 102 812 van 14 mei 2013.

66. CCE arrest nr. 81 409 van 21 mei 2012.

Het is echter moeilijk voor de asielaanvraagster die vreest voor vervolging op grond van gender, om het onvermogen van de staat om haar te beschermen aan te tonen. Dit is vaak verbonden met **het niet voorhanden zijn of gebrek aan gendergerelateerde informatie** over het land van herkomst⁶⁷.

Ondanks dit probleem heeft de Raad soms geoordeeld dat het niet voorhanden zijn van bescherming door de nationale autoriteiten niet aangetoond was door de verzoekster : ofwel waren er geen stappen ondernomen om bescherming te zoeken, ofwel achtte de Raad de ondernomen stappen onvoldoende⁶⁸. Het komt voor dat er zelfs geen onderzoek naar de feitelijke bescherming van de verzoekster werd gevoerd. Dit werd vastgesteld in de studie van de rechtspraak uitgevoerd in 2013⁶⁹, waarbij alle onderzochte Nederlandstalige arresten een gebrek aan geloofwaardigheid concludeerden van de door de verzoekster aangevoerde feiten.

Alvorens te besluiten tot de afwezigheid van een nood aan bescherming, en krachtens het principe van de gemeenschappelijke bewijslast, moeten de asielinstanties onderzoeken of een wet werd aangenomen, of maatregelen werden getroffen door de overheid,

67. Zie: *European Parliament, Directorate-General for internal policies, Gender equality: Gender related asylum claims in Europe – a comparative analyses of law, policies and practice focusing on women in nine EU member states. France, Belgium, Hungary, Italy, Malta, Roemenia, Spain, Sweden and the United Kingdom, november 2012.*

68. *CCE arrest nr. 45 337 van 26 juni 2010; CCE arrest nr. 52 693 van 8 december 2010; RvV arrest nr. 46 302 van 13 juli 2010; CCE arrest nr. 17 310 van 17 oktober 2008; RvV arrest nr. 13 157 van 26 juni 2008; CCE arrest nr. 25 092 van 26 maart 2009; CCE arrest nr. 50 889 van 8 november 2010 ; CCE arrest nr. 61 832 van 19 mei 2011 ; CCE arrest nr. 59 081 van 31 maart 2011; CCE arrest nr. 88 089 van 25 september 2012; CCE arrest nr. 94 315 van 21 december 2012 en CCE arrest nr. 97 222 van 14 februari 2013.*

69. *Grinberg M., Lejeune C., Studie van de rechtspraak : de interpretatie van vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken door de RvV. Het geval van Guinee, vzw INTACT, 2013.*

alsook of deze werkelijk werden toegepast, en of de campagnes ter preventie van VGV effect hebben.

Dergelijk onderzoek werd uiteindelijk gerealiseerd door de CCE, in het principearrest nr. 122.669 van 17 april 2014 door een kamer met 3 rechters, die in dit geval een uitspraak deed over de doeltreffendheid van de Guineese autoriteiten in de bescherming van meisjes tegen VGV. De Raad concludeert dat "de met wetshandhaving belaste autoriteiten zijn niet altijd in staat om tegen een sterke sociale tegenstand op te kunnen en op grote schaal te handelen, het juridische stelsel blijft gevoelig voor religieuze en sociale druk bij de toepassing van de wet en tussenkomsten door NGO's die kunnen instaan voor de belanghebbenden of hen kunnen helpen bij het instellen van procedures blijkt uitermate beperkt, gezien het aantal ingediende klachten onbeduidend blijft"⁷⁰. (vrije vertaling).

4.3.4 Intern vluchtalternatief

De asielinstanties stellen soms dat asielzoekster geen internationale bescherming behoeft, omdat zij in een ander deel van het herkomstland in veiligheid kan leven. Het gaat hier om het «**alternatief van binnenlandse bescherming**», dat ontstaan is uit de rechtspraak en doctrine en waarmee de mogelijkheid wordt bedoeld om elders in het herkomstland bescherming te zoeken. Het principe van het intern vluchtalternatief werd ter omzetting van de kwalificatierichtlijn opgenomen in artikel 48/5 van de wet van 15 december 1980. Sedert september 2013 werd deze bepaling enigszins aangepast.⁷¹

70. CCE arrest nr. 122 669 van 17 april 2014, p. 8, punt 5.3.4.

71. Wet van 8 mei 2013 ter wijziging van de wet van 15 december 1980, gepubliceerd in het B.S. op 22 augustus 2013, in werking getreden op 1 september 2013.

Het UNHCR stelt in de richtlijn met betrekking tot het interne vluchtalternatief⁷² en in de oriëntatienota over VGV enkele bijzonderheden vast voor vrouwen die slachtoffer zijn of het risico lopen op gendergerelateerd geweld. Hierin wijst zij erop rekening te houden met het feit dat «verzoekster blootgesteld kan zijn aan verschillende soorten discriminatie, afhankelijk van leeftijd, geslacht en enige andere factor, en dat de risico's die zij loopt op misbruik, geweld en ontzegging van haar fundamentele rechten in een andere regio kunnen verergeren»⁷³ (*vrije vertaling*).

De asielinstanties dienen waakzaam te blijven bij het onderzoek naar het intern vluchtalternatief, **het relevante karakter van de binnenlandse hervestiging**, de door de autoriteiten te verwachten bescherming in die regio en **het redelijke karakter** van die hervestiging dienen aangetoond te worden (inachtneming van de persoonlijke situatie van de asielaanvrager, de economische omstandigheden, de mensenrechten, de veiligheid en zekerheid).

Hoewel de bewijslast volgens de richtlijnen van de UNHCR berust bij de asielinstanties en de Raad erop heeft gewezen dat het aan het CGVS is het bestaan aan te tonen van een alternatief van binnenlandse vlucht⁷⁴, verplicht de Raad verzoekster a contrario soms aan te tonen dat zij niet beschikt over een intern vluchtalternatief⁷⁵.

72. UNHCR, *Guidelines on International Protection N°4: «Internal Flight or Relocation Alternative» Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, 23 July 2003, HCR/GIP/03/04.

73. UNHCR, *Guidance Note*, op. cit., p. 16 en vlg. *Het intern vluchtalternatief komt alleen dan in aanmerking indien VGV niet algemeen wordt toegepast in het herkomstland of indien het er weinig verspreid is, op voorwaarde van nauwgezet onderzoek van de risico's van vervolging op de plaats van vestiging (actoren van vervolging in die regio, doeltreffende bescherming door de autoriteiten, ...). Bovendien zal binnenlandse hervestiging niet als redelijk worden beschouwd als verzoekster niet wordt onderhouden door familie - een vrouw die vlucht voor een gedwongen huwelijk of VGV wordt over het algemeen bedreigd door familieleden, waarvan zij geen enkele steun kan verwachten.*

74. CCE arrest nr. 51 447 van 23 november 2010

75. Met name: RvV arrest nr. 59 448 van 8 april 2011; RvV arrest nr. 44 972 van 17 juni 2010; RvV arrest nr. 55 620 van 7 februari 2011; RvV arrest nr. 57 731 van 11 maart 2011; CCE arrest nr. 44 972 van 17 juni 2010; CCE arrest nr. 55 771 van 3 februari 2011.

5. VASTSTELLING VAN DE FEITEN

Het leveren van bewijs in de asielprocedure bestaat uit het verzamelen van elementen die de nood aan bescherming aantonen.

De asielzoeker is verantwoordelijk voor de uiteenzetting van de verschillende elementen van het asielrelaas en voor het aanbrengen van, in de mate van het mogelijke, alle noodzakelijke elementen ter staving van de asielaanvraag. De asielinstanties onderzoeken of de verklaringen van de asielzoeker en de concrete omstandigheden een vrees voor vervolging vormen in de zin van de zin van het Verdrag van Genève.

De elementen die toelaten de feiten vast te stellen omvatten het relaas van de asielzoeker, objectieve elementen en materiële bewijsstukken zoals officiële medische en psychologische documenten, officiële documenten (geboorteakte, huwelijksakte, overlijdensakte, aangifte bij de politie, gerechtelijke beslissingen, enz.), informatie over het land van herkomst, krantenartikels, getuigenverklaringen, facturen, brieven, e-mails, foto's of enige andere aanwijzing voor de vrees blootgesteld te worden aan een vorm van vervolging.

Bovenop de moeilijkheid voor elke asielzoeker om identiteits

documenten voor te leggen, is het vaak erg moeilijk om tastbaar bewijs te leveren bij asielaanvragen gelinkt met schadelijke traditionele praktijken. Dit omwille van het privé en traditioneel karakter van de vervolging.

Wanneer een asielzoekster een vrees voor gendergerelateerd geweld inroept, kan zij slechts bij uitzondering bewijzen voor haar ingeroepen verklaringen voorleggen. Wel kunnen er soms privédocumenten van familieleden aangebracht worden zoals foto's, geschreven verklaringen of brieven van familieleden.

Bepaalde documenten kunnen op nuttige wijze een vrees tot uiting brengen: bijvoorbeeld een geboorteakte die een groot leeftijdsverschil tussen de ouders aantoont, het feit dat een kind buitenechtelijk is, het bewijs van een militante die zich verzet tegen schadelijke traditionele praktijken.

Zoals hoger vermeld (zie hoofdstuk 1), is het de taak van het CGVS, en meer bepaald de dossierbehandelaar of "protection officer" om over te gaan tot het onderzoek ten gronde van de asielaanvraag. Bijgevolg beschikt het CGVS over een ruime onderzoeksbevoegdheid. Dit in tegenstelling tot de RvV die geen eigen onderzoeksbevoegdheid heeft.

Zoals aangegeven in artikel 4 § 3 van de kwalificatierichtlijn moet de beoordeling van het verzoek om internationale bescherming plaatsvinden op individuele basis, en houdt het onder meer rekening met : **alle relevante feiten in verband met het land van herkomst** op het tijdstip waarop een beslissing over de aanvraag

wordt genomen, de door de **aanvrager afgelegde verklaringen en overlegde documenten** en de **individuele status en persoonlijke omstandigheden** van de verzoeker (inclusief factoren als achtergrond, geslacht en leeftijd).

De te volgen principes en methodes aangaande bewijslast werden uitgewerkt door het UNHCR in het Handboek betreffende Procedures en Criteria voor het erkennen van de hoedanigheid van vluchteling⁷⁶.

5.1 Bewijslast voor gegronde vrees

De bewijslast ligt volgens een algemeen juridisch principe bij de aanvrager, die in de eerste plaats alle relevante feiten dient aan te brengen.

In asielrecht wordt het principe van de bewijslast genuanceerd, rekening houdend met de situatie van de asielzoeker. Dit gezien het eerder uitzonderlijk is dat een persoon die zijn land ontvlucht in staat is zijn aanvraag te staven met identiteitsdocumenten en andere formele bewijzen⁷⁷. Bepaalde verklaringen zijn onmogelijk te staven door materiële bewijzen (bijvoorbeeld in geval van een gedwongen huwelijk of vrees voor herbesnijdenis).

De asielzoeker moet de vrees voor vervolging ten minste bewijzen door een samenhangend en geloofwaardig relaas (art 4§1 van de Kwalificatierichtlijn).

Tijdens een colloquium georganiseerd door de vzw INTACT in november 2013, wees het UNHCR erop dat de verklaringen van de asielzoeker

76. UNCHR Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria, op cit, pag. 51 e.v.

77. Ibidem

het uitgangspunt zijn en dat deze soms de enige informatiebron kunnen zijn. De teksten⁷⁸ met betrekking tot de beoordeling van feiten en omstandigheden spreken verder over de noodzaak voor verzoeker om zijn aanvraag te staven. Het gaat er dus niet over om bewijs aan te dragen voor de ingeroepen feiten, maar om het relaas zo goed als mogelijk te staven.

De Belgische wetgeving die erin voorziet dat de asielzoeker “zo spoedig mogelijk alle noodzakelijke elementen ter staving van zijn aanvraag aanbrengt” (artikel 48/6 van de Wet van 15 december 1980) dient met de nodige soepelheid te worden geïnterpreteerd: deze specificeert dat het gaat over het staven van bepaalde aspecten van zijn verklaringen door middel van schriftelijk of ander bewijs. Niet alle aangehaalde feiten dienen dus te worden aangetoond.

◇ **Gedeelde/gemeenschappelijke bewijslast**

In asielrecht dient het principe waarbij de bewijslast op de aanvrager rust te worden genuanceerd en gaat het eerder over een gedeelde bewijslast.

Dat de asielzoeker zijn aanvraag dient te staven wijst bovendien op zowel een ‘principiële’ verantwoordelijkheid als op een samenwerking bij de vaststelling van de feiten⁷⁹. Artikel 451 van de kwalificatierichtlijn voorziet erin dat het *tegelijkertijd* aan de **lidstaat is om de relevante elementen van het verzoek in samenwerking met de verzoeker te beoordelen**.

78. Zie artikel 451 van de Kwalificatierichtlijn; art. 48/6§1 van de wet van 15 december 1980.

79. UNHCR, *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, blz. 15.

Het is betreuenswaardig dat deze bepaling waarin het principe van de gemeenschappelijke bewijslast werd vastgelegd slechts gedeeltelijk werd omgezet in de Belgisch wetgeving. In feite geeft artikel 48/6 van de wet van 15 december 1980 uitsluitend de verplichting van de asielaanvrager aan om zo spoedig mogelijk alle elementen aan te brengen voor het staven van zijn asielaanvraag en laat die het principe van samenwerking tussen de staat en de verzoeker buiten beschouwing.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie onderlijnt eveneens de noodzaak aan samenwerking tussen de asielzoeker en de staat tijdens de fase van vaststelling van de voor de asielaanvraag relevante elementen. In het arrest M.M. voegt het Hof van Justitie van de EU hieraan toe dat deze eis van samenwerking van de lidstaat concreet betekent dat, indien, (...), "de door de verzoeker verschaft elementen voor internationale bescherming niet compleet, actueel of relevant zijn, het nodig is dat **de betreffende lidstaat in dit stadium van de procedure actief samenwerkt met de asielaanvrager bij het bijeenbrengen van alle elementen** om de aanvraag te staven. Het kan immers zijn dat de lidstaat zich in een betere positie bevindt dan verzoeker om toegang te krijgen tot bepaalde soorten documenten"⁸⁰ (*vrije vertaling*).

80. *European Union: Court of Justice of the European Union, M. M. v. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, C 277/11, 22 november 2012, par. 65 en 66.*

In gevallen waar ouders die afkomstig zijn van een land met risico op VGV, de vrees voor besnijdenis van het dochters niet aanbrengen, zou CGVS in het kader van de samenwerking voor vaststelling van de feiten deze kwestie spontaan moeten aansnijden.

Het principe van gedeelde bewijslast in asielzaken lijkt ons in het bijzonder belangrijk wanneer het VGV of ander geweld ten opzichte van vrouwen en meisjes betreft, waarvoor de bewijslast niet eenvoudig voor te leggen is. In haar leidende beginselen stelt het UNHCR :

"(...) Het is belangrijk op te merken dat voor wat de asielaanvragen gerelateerd aan gender betreft, de gebruikelijke bewijzen, die gehanteerd worden in andere aanvragen, niet zo voorhanden dreigen te zijn. Het is mogelijk dat statistische gegevens of verslagen over het voorkomen van seksueel geweld niet beschikbaar is, omwille van het gebrek aan informatie over deze feiten of het gebrek aan gerechtelijke vervolging. **Alternatieve informatiebronnen** zoals getuigenverklaringen geschreven door andere vrouwen⁸¹ die zich in gelijkaardige situaties bevinden of mondelinge getuigenverklaringen verzameld door niet-gouvernementele of internationale organisaties aan de hand van onafhankelijke onderzoeksprojecten, **kunnen nuttig blijken.**"⁸² (vrij vertaald)

81. *In de praktijk worden getuigenissen van privépersonen zelden beschouwd als een begin van bewijs, omwille van hun privé karakter (zie CCE arrest nr. 100 110 van 28 maart 2013; CCE arrest nr. 104 127 van 31 mei 2013). De Raad heeft daarenboven geweigerd om een getuigenis in overweging te nemen, die afkomstig was van de voorzitter van een organisatie met wie het CGVS geregeld in contact is, het CPTAF, overwegende dat deze getuigenis niet toelaat de ongelooftwaardigheid van het relaas van verzoekster te herstellen. Dit terwijl de getuigenis de realiteit van de besnijdenis van deze jonge vrouw bevestigde (CCE arrest nr. 94 432 van 21 december 2012).*

82. UNHCR, *Guidelines on International Protection N°1: Gender-Related Persecution*, op cit, pag. 11, §37.

Het UNHCR benadrukt het feit dat “het voor elk dossier essentieel is zoveel mogelijk informatie te verzamelen. Dit proces vereist volledige samenwerking van de zijde van de verzoeker en van de verantwoordelijke autoriteit. **Het gezamenlijke doel van deze samenwerking** is vooral het **verzamen van een maximaal aantal voor ondersteuning van de aanvraag relevante elementen**, teneinde te beschikken over een zo solide mogelijke basis voor de evaluatie van de geloofwaardigheid van de voorgelegde relevante feiten en voor het bepalen van de noodzaak tot internationale bescherming”⁸³ (vrij vertaald).

Bij het verzamelen van relevante informatie **speelt de advocaat een belangrijke rol** in het helpen van zijn cliënte om een zo sterk mogelijk dossier samen te stellen, alsook het adviseren van zijn cliënte over het zoeken naar informatie of stukken.

Tijdens het gehoor op het CGVS werkt de dossierbeheerder eveneens samen met de asielaanvrager : hij kan informatie verschaffen en oriënteren, passende gesprekstechnieken gebruiken en vragen stellen, de mogelijkheid geven om te reageren over potentieel negatieve conclusies met betrekking tot de geloofwaardigheid en zelf de noodzakelijke informatie verzamelen.

◇ **Omkering van de bewijslast bij de asielaanvraag: vermoeden van gegronde vrees**

Ten gevolge van de kwalificatierichtlijn 2004/83/EU⁸⁴ heeft de Belgische wetgever de artikelen 57/7bis en 57/7 in de wet van 15 december 1980 opgenomen. Deze artikelen, recentelijk vervangen door de artikelen

83. UNHCR, *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, op. cit., blz. 15.

84. Kwalificatierichtlijn 2011/95/EU van het Parlement en van de Raad van 13 december 2011, op. cit.

48/6 en 48/7 van de wet van 15 december 1980, hebben voor een belangrijke verandering gezorgd inzake de principes van de bewijslast.

Overeenkomstig artikel 4 §4 van de kwalificatierichtlijn voorziet **artikel 48/7 van de wet in een vermoeden van gegronde vrees** voor vervolging voor een asielzoeker die in het verleden al werd vervolgd :

“Het feit dat een asielzoeker in het verleden reeds werd vervolgd of al ernstige schade heeft ondergaan, of reeds rechtstreeks is bedreigd met dergelijke vervolging of met dergelijke schade, **is een duidelijke aanwijzing dat de vrees voor vervolging gegronde is** en het risico op ernstige schade reëel is, **tenzij** er goede redenen zijn om aan te nemen dat die vervolging of ernstige schade zich niet opnieuw zal voordoen”.

Het vermoeden is voortaan van toepassing op alle asielinstanties: artikel 48/7 citeert niet langer uitsluitend het CGVS zoals het geval was in artikel 57/7bis. Toepassing van artikel 48/7 van de wet met betrekking tot omkering van bewijslast is bovendien niet langer onderworpen aan de dubbele voorwaarde van het voormalige artikel 57/7bis⁸⁵.

Zie voor meer informatie over deze wetswijziging met betrekking tot VGV de analyse in de EDEM Newsletter van november 2013, artikel S. Saroléa.

85. Artikel 57/7 voorzag erin dat er sprake was van een duidelijke aanwijzing van gegronde vrees voor vervolging van een asielzoeker die in het verleden al eerder werd vervolgd, *tenzij (1) er goede redenen zijn om aan te nemen dat die vervolging of ernstige schade zich niet meer zal voordoen en (2) dat zij op zich geen aanleiding kunnen zijn voor gegronde vrees. Het tweede deel van deze zin werd weggelaten in het nieuwe artikel 48/7 van de wet.*

De Belgische rechtspraak (in het bijzonder van de Franstalige kamers bij de CCE) maakt gebruik van deze wettelijke bepaling en heeft regelmatig beslissingen van het CGVS hervormd⁸⁶ of geannuleerd⁸⁷ indien die niet waren gebaseerd op onderzoek naar het vermoeden van vrees⁸⁸.

Het CGVS oordeelt echter regelmatig dat een vrouw die besneden is geen risico meer loopt dat te worden, rekening houdend met het gerichte en onomkeerbare karakter van deze vorm van geweld. De CCE was echter van oordeel dat deze bepaling in een 'ruimere' zin geïnterpreteerd dient te worden, nl. de vervolgingen of ernstige schade verbonden met haar vrouwzijn in geval van terugkeer naar herkomstland⁸⁹. De toekomstige vrees dient niet identiek te zijn aan de in het verleden ondervonden vrees, maar er dient wel sprake te zijn van een verband. Derhalve is de Raad van oordeel dat de vervolging waaraan zij is blootgesteld vanwege haar vrouwzijn hoogstwaarschijnlijk aanleiding

86. CCE arrest nr. 9.007 van 20 maart 2008; CCE arrest nr. 71.365 van 1 december 2011; CCE arrest nr. 88.089 van 25 september 2012; CCE arrest nr. 94.315 van 21 december 2012; CCE arrest nr. 98.969 van 15 maart 2013 en CCE arrest nr. 101.870 van 26 april 2013.

87. Zie CCE arrest nr. 91.866 van 22 november 2012. Deze betreft een vrouw die aangaf slachtoffer te zijn van een gedwongen huwelijk en huiselijk geweld. Het CGVS stelt het gedwongen karakter van het huwelijk in vraag. De CCE onderlijnt dat men beroep dient te doen op artikel 57/7bis (48/6) van de wet gezien het huwelijk zelf, nog het huiselijk geweld formeel in vraag werd gesteld.

88. Overigens heeft de Raad van State (RvS) verzoekster gelijk gegeven die de CCE verweet geweigerd te hebben het argument toe te passen uit het voormalige artikel 57/7bis van de wet van 15 december 1980, dat voorziet in een omkering van de bewijslast wanneer de aanvrager in het verleden blootgesteld is geweest aan vervolgingen, zie arrest nr. 225.213 van de Raad van State van 23 oktober 2013. Een analyse van dit cassatiearrest is terug te vinden in de EDEM Newsletter van november 2013, UCL, blz. 8. Zie eveneens arrest nr. 226.195 van de Raad van State van 23 februari 2014.

89. CCE arrest nr. 90.452 van 25 oktober 2012; CCE arrest nr. 89.927 van 17 oktober 2012, dat verwijst naar eerdere rechtspraak van Raad en de VBC (02.0579 van de VBC van 9 februari 2007; CCE arrest nr.14.401 van 25 juli 2008; CCE arrest nr. 16.064 van 18 september 2008; CCE arrest nr. 21.341 van 12 januari 2009; CCE arrest nr. 25.095 van 26 maart 2009).

geeft tot een vrees te worden onderworpen **aan nieuwe vormen van op deze gebaseerde vervolging in geval van terugkeer**⁹⁰.

Dit globale concept van gendergerelateerd geweld lijkt meer in lijn te liggen met de geest van de wet en de holistische interpretatie van het Verdrag van Genève. Derhalve werd door de Raad de geboorte van een kind buiten het huwelijk als een verzwarende factor beschouwd, die het toelaat in aanmerking te nemen dat er geen goede redenen zijn om te denken dat de in het land van herkomst ondervonden vervolging zich niet opnieuw zal voordoen⁹¹.

◇ **Het principe van het voordeel van de twijfel (art. 48/6)**

Het Handboek van het UNHCR voorziet dat als het relaas van de asielzoeker geloofwaardig lijkt, het voordeel van de twijfel dient te worden toegepast, tenzij er goede redenen zijn voor het tegendeel.⁹²

Artikel 48/6 van de wet van 15 december 1980 voorziet dat '**wanneer de asielzoeker een aantal van zijn verklaringen niet staaft met stukken of bewijzen, wordt hij als geloofwaardig geacht en wordt hem het voordeel van de twijfel gegund** indien aan de volgende cumulatieve voorwaarden is voldaan :

- a) «de asielzoeker heeft een oprechte inspanning geleverd om zijn aanvraag te staven;

90. CCE arrest nr. 96.487 van 31 januari 2013; CCE arrest nr. 95.794 van 24 januari 2013; CCE arrest nr. 125.702 van 17 juni 2014 (kamer met 3 rechters).

91. CCE arrest nr. 93.832 van 18 december 2012; CCE arrest nr. 91.242 van 09 november 2012.

92. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria*, §196 en 197.

- b) alle relevante elementen waarover de asielzoeker beschikt, zijn voorgelegd, en er is een bevredigende verklaring gegeven omtrent het ontbreken van andere bewijskrachtige elementen;
- c) de verklaringen van de asielzoeker zijn samenhangend en aannemelijk bevonden en zijn niet in strijd met de algemene en specifieke informatie die gekend en relevant is voor zijn aanvraag;
- d) de asielzoeker heeft zijn aanvraag tot internationale bescherming zo spoedig mogelijk ingediend, of hij heeft goede redenen kunnen aanvoeren waarom hij nagelaten heeft dit te doen;
- e) er is vast komen te staan dat de asielzoeker in grote lijnen als geloofwaardig kan worden beschouwd.»

Het Belgisch Comité voor Hulp aan Vluchtelingen (BCHV) onderstreept dat nooit alle feiten worden bewezen bij een asielaanvraag en de bewijslast altijd flexibel dient te worden geïnterpreteerd, met speciale aandacht voor het voordeel van de twijfel⁹³.

Terwijl het principe van het voordeel van de twijfel niet blijkt te worden toegepast uit de door de RvV geanalyseerde arresten, wordt het daarentegen wel regelmatig aangehaald bij de Franstalige Raad, in het bijzonder bij dossiers met medische en/of psychologische attesten⁹⁴.

93. BCHV, 'Is de vrees gegrond? Gebruik en toepassing van landeninformatie bij de asielaanvraag. Analyse van de toepassing in België van de Europese principes en regels m.b.t. COI, juni 2011, blz. 4.

94. CCE arrest nr. 4.923 van 14 december 2007; CCE arrest nr. 58.934 van 30 maart 2011; CCE arrest nr. 90.452 van 25 oktober 2012; CCE arrest nr. 101.086 van 18 april 2013. De Raad constateert dat het de aan de verzoekende partij verweten onnauwkeurigheden aan relevantie ontbreekt en dat deze op generlei wijze de geloofwaardigheid van haar relaas aantasten. Het voordeel van de twijfel dient te worden toegekend aan de verzoekende partij, gezien het feit van het gedwongen huwelijk en het geweld waar haar echtgenoot haar aan onderworpen werd vastgesteld aan de hand van haar gedetailleerde verklaringen en elementen uit het dossier.

5.2 Nuttige elementen ter ondersteuning van de aanvraag

In dit hoofdstuk gaan we in op de **verschillende middelen** voor het **staven van gegronde vrees** van een vrouw of meisje dat slachtoffer is van of het risico loopt op VGV in haar land van herkomst.

Ondanks de belemmeringen bij het leveren van bewijs in het kader van een gendergerelateerde asielaanvraag zal de advocaat ervoor zorgen dat de aanvraag van zijn cliënte voldoende gestaafd is. Hij dient zich er eveneens van te verzekeren dat de asielaanvraagster beschikt over medische en psychologische documenten of andere documenten, die mishandeling in het verleden en de risico's blootgesteld te worden aan nieuwe vormen van vervolging aantonen.

◇ **Informatie over het land van herkomst (COI - Country of Origin Information)**

Om de objectieve context met betrekking tot VGV en ander vormen van gendergerelateerd geweld aan te tonen, bijvoorbeeld de prevalentie van besnijdenis of het mogelijk risico tot besnijdenis in het licht van een huwelijk, een geboorte, in bepaalde regio's, of bij bepaalde etnische groepen, is het belangrijk om objectieve informatie aan te brengen (medische documenten, huwelijksakten, informatie over VGV in het herkomstland, onmogelijkheid van autoriteiten om vrouwen te beschermen, etc).

Het UNHCR herhaalt in zijn leidende beginselen⁹⁵ het volgende : «voor aanvragen ingediend door vrouwen is het raadzaam relevante gegevens over het land van oorsprong te verzamelen, zoals de situatie van vrouwen ten opzichte van de wet, de politieke, economische en sociale rechten van de vrouwen, de culturele en sociale gebruiken van het land en de gevolgen ingeval deze niet eerbiedigd worden, het aantal schadelijke traditionele praktijken, het voorkomen en de gesignaleerde vormen van geweld op vrouwen, de bescherming die hen wordt geboden, de straffen waaraan de geweldplegers zich blootstellen, evenals de risico's die een vrouw loopt ingeval zij teruggestuurd wordt naar het herkomstland nadat zij om vluchtelingenstatus heeft gevraagd» (§36, point X). (vrij vertaald)

Zoals aangegeven in de **procedurerichtlijn 2013/32/EU** (herschikking) kunnen nauwkeurige en geactualiseerde informatiebronnen worden verkregen bij verschillende bronnen, zoals het EASO en de UNHCR, evenals bij op het gebied van mensenrechten bevoegde internationale organisaties. Wanneer asielinstanties bijzondere aanvragen in behandeling hebben, zoals kwesties die verband houden met gender, kinderen of medische, culturele of religieuze kwesties, kunnen zij advies vragen aan deskundigen.

In België is de centrale instantie voor de asielpcedure het CGVS, dat belast is met het onderzoek naar een asielaanvraag. Daartoe beschikt het over een interne dienst voor documentatie over en research naar informatie en actualiteiten over het land van herkomst (CEDOCA). Het BCHV wijst op het **belang van het gebruik van kwalitatief goede**

95. UNHCR, *Guidelines on International Protection n°1: Gender-related Persecution*, op cit.

informatie over het land van herkomst voor evaluatie van dit objectieve element (temeer omdat de **RvV** niet beschikt over eigen onderzoeksmogelijkheden). Dit geldt eveneens voor onderzoek naar andere aspecten van de asielaanvraag, zoals bescherming door de autoriteiten of het intern vluchtalternatief, wat een maatstaf betekent voor de kwaliteit van de asielprocedure⁹⁶. CEDOCA dient ervoor te **waken informatie te verzamelen en te behandelen overeenkomstig de gemeenschappelijke richtlijnen van de EU**⁹⁷. Daaruit volgt dat het CGVS in het kader van haar onderzoeksmogelijkheden kwalitatief goede informatie over het land van herkomst ter beschikking dient te stellen, dat wil zeggen dat de informatie beantwoordt aan criteria van relevantie, nauwkeurigheid, actualiteit en objectiviteit en dat ze afkomstig dient te zijn uit diverse bronnen en contexten. Criteria als transparantie en traceerbaarheid zijn eveneens vereist.

De CEDOCA-rapporten zijn gebaseerd op onafhankelijk onderzoek van informatie of op missies ter plaatse. De tijdens deze missies verzamelde informatie wordt vastgelegd in *Subject Related Briefings* (SRB). Voor een compleet en genuanceerd overzicht van de informatie over het land van herkomst dienen deze rapporten te worden gelezen in combinatie met andere rapporten van internationale organisaties, verenigingen of staten.

De CEDOCA-rapporten van april en mei 2012 (geactualiseerd in 2013) bijvoorbeeld over de praktijk van huwelijk en vrouwelijke genitale

96. BCHV, *op. cit.*, juni 2011, blz. 4.

97. Office for Country Information and Language Analysis Immigration and Naturalisation Service, 2, *Common EU Guidelines for Processing Country of Origin Information (COI)*, Project ARGO JLS/2005/ARGO/GC/03, april 2008.

verminking lijkt het te ontbreken aan methodologische nauwkeurigheid en objectiviteit. Er werden diverse negatieve beslissingen genomen op basis van de rapporten van het CGVS. De RvV heeft overigens, om terug te kunnen komen op de geloofwaardigheid van de aanvraagster⁹⁸, regelmatig het dossier teruggezonden voor aanvullend onderzoek vanwege methodologische problemen of een gebrek aan informatie. Om die reden was de Raad van oordeel dat de door de CGVS aangevoerde redenering, volgens welke er discrepanties zouden zijn tussen het relaas van de aanvraagster en de objectieve informatie waarover laatstgenoemde beschikt, niet te volgen was⁹⁹.

In andere arresten heeft de Raad gemeend dat het noodzakelijk was de informatie te nuanceren in de "SRB huwelijk" - volgens welke de praktijk van gedwongen huwelijken in Guinee "marginaal" is - met het oog op andere informatie over de praktijk van huwelijken in Guinee die op essentiële punten in tegenspraak is met het CEDOCA-rapport. Hierbij heeft de Raad het dossier teruggestuurd aan het CGVS voor aanvullend onderzoek en een verklaring voor deze alternatieve bronnen.

98. *In de arresten nr. 93 352 en nr. 93 353 van de CCE van 12 december 2012 betwist de Raad de methodologie die is gebruikt voor het opstellen van informatie omdat «bepaalde aangehaalde verklaringen niet zijn opgenomen in het rapport en in het rapport genoemde verenigingen voor het verdedigen van de rechten van de vrouw niet zijn ondervraagd over de praktijk van gedwongen huwelijken (...)». De CCE concludeert een gebrek aan de noodzakelijke informatie voor evaluatie van de relevantie en de objectiviteit van de in het CEDOCA-rapport vermelde bronnen van informatie. De Raad meende zelfs dat de aanvragende partij terecht van mening is een zo groot mogelijk voorbehoud te moeten maken voor wat betreft de objectiviteit en realiteit van de inhoud van dit rapport, aangezien de bronnen niet zijn bijgevoegd, op te vragen of te verifiëren.*

99. *Zie arrest 97.222 van de RvV van 14 februari 2013; 103.040 van de RvV van 17 mei 2013.*

Voor wat betreft de interpretatie van de informatie over het land van herkomst, en in het bijzonder over Guinee, nemen de RvV en de CCE tegengestelde posities in en is de jurisprudentie in een identieke objectieve situatie in de meeste gevallen tegenstrijdig.

De CCE heeft een genuanceerde benadering getoond van de SRB en beoordeelt op billijke wijze de informatie (alternatieven) die wordt overlegd door de aanvrager of door het CEDOCA. Zo werd aanvullende door de advocaat overlegde informatie in overweging genomen en werd de informatie van CEDOCA genuanceerd. Bij tegenstrijdige of onvoldoende informatie concludeert de CCE dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is. De RvV baseert zich *a contrario* uitsluitend op informatie uit het CEDOCA-rapport en stelt dat die geldig is (behalve in twee arresten van de RvV, zie onder). Over het algemeen lijkt de RvV te weigeren rekening te houden met andere informatiebronnen die worden aangedragen door de aanvrager, aangezien die immers meent dat die niet overtuigend, niet recent en niet relevant zijn of zelfs niet concreet verband houden met de individuele situatie van de aanvrager.

In het merendeel van de landen waar VGV wordt toegepast, wordt door middel van **demografische enquêtes en enquêtes over de gezondheid** onderzoek gedaan naar de praktijk en ontwikkeling. Deze zijn in te zien op de site van Demographic and Health Survey <http://dhsprogram.com>. Zie eveneens het UNICEF-rapport "Female Genital Mutilation/Cutting: A Statistical overview", juli 2013.

Voor informatie over het land van herkomst, kan u de volgende websites raadplegen :

- Inter-African Committee on Traditional Practices affecting the health of women and children (IAC)
<http://www.iac-ciaf.org>
 - Refworld (UNHCR)
<http://www.refworld.org>
 - Planet Search
<http://www.vluchtelingenwerk.be>
 - Human Rights Watch (HRW)
<http://www.hrw.org>
 - United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women
<http://www.unwomen.org>
 - Measure DHS
<http://www.measuredhs.com>
 - European Country of Origin Information Network (ECOI)
<http://www.ecoi.net>
 - Inter-Parliamentary Union against FGM (IPU)
<http://www.ipu.org/wmn-f/fgm-prov.htm>
 - Organisation Suisse d'aide aux réfugiés (OSAR)
<http://www.fluechtlingshilfe.ch>
- European network for the prevention and eradication of harmful traditional practices

(Euronet)

<http://www.euronet-fgm.org>

- Amnesty International

<http://www.amnesty.org>

- Unicef

<http://www.unicef.org>

- WHO

<http://www.who.int>

- Centre de recherche et d'intervention en genre et développement (Criged)

<http://criged.org>

◇ Medisch attest van integriteit

Wanneer asiel aangevraagd wordt voor een vrouw of haar kind op grond van een vrees voor VGV, is het raadzaam een medisch getuigschrift van «integriteit» bij het dossier te voegen. Indien de aanvraag ingediend werd ter bescherming van een meisje dat het risico loopt besneden te worden, terwijl de moeder het slachtoffer werd van een vermindering, dient een **afzonderlijk getuigschrift** neergelegd te worden voor **moeder en kind**.

In dat geval vult de arts een formulier in en duidt het type van vermindering (types gaande van 1 tot 4) aan dat werd toegebracht, evenals de mogelijke gevolgen van de besnijdenis voor de gezondheid van de vrouw.

Het medische standaardformulier is beschikbaar op aanvraag bij GAMS België www.gams.be.

NB: Vanwege het intrusief karakter van dit medisch onderzoek¹⁰⁰ meent de UNHCR echter dat aan een minderjarig kind niet systematisch moet worden gevraagd een medisch attest voor te leggen. De CGVS is daarentegen van mening dat het gaat om bewijs dat bepalend is voor toekenning van de vluchtelingenstatus. De CGVS beschikt over een lijst van bevoegde artsen voor bevestiging van het bestaan en de mate van VGV.

De vzw's GAMS België en INTACT kunnen de asielzoekster doorverwijzen naar gespecialiseerde artsen. De afdeling CeMAViE van het UCM St-Pieter in Brussel en de Vrouwenkliniek van het UZ Gent bieden vrouwen die slachtoffer zijn van seksuele vermindering

100. UNHCR, *Guidance Note, op cit, p.7*

een multidisciplinaire begeleiding (er is zowel een gynaecoloog, seksuoloog, vroedvrouw en psycholoog werkzaam).

We willen het belang benadrukken van het **voorleggen van bewijzen van ondergane vervolging in het verleden**. Deze bewijzen maken het mogelijk **de bewijslast om te keren of een toekomstige gegronde vrees voor vervolging te vermoeden** (zie boven, hoofdstuk 5.1). Overeenkomstig artikel 48/7 van de wet van 15 december 1980 die stelt dat wanneer vastgesteld werd dat een meisje/vrouw slachtoffer werd van VGV, er *“een serieuze aanwijzing bestaat voor gegronde vrees van de aanvrager om te worden vervolgd (...) behalve indien er goede redenen zijn om aan te nemen dat die vervolging of ernstige schade zich niet opnieuw zal voordoen”*¹⁰¹. Verder dient elk ander element dat wijst dat verzoekende of familieleden slachtoffer werden van mishandelingen in het verleden (attest van verwondingen, littekens, brieven, verklaringen, krantenartikels, foto's, enz.) eveneens te worden voorgelegd om de gegronde vrees voor vervolging te staven.

◇ **Andere medische attesten en/of psychologische rapporten**

Het is mogelijk dat de vrouwen en jonge meisjes slachtoffer werden van meerdere vormen van geweld (ontvoering, foltering, gedwongen huwelijk, geweld binnen het gezin, verkrachting) en dat ze daaraan **lichamelijke en psychologische gevolgen** hebben overgehouden. VGV kan ook post-traumatische stoornissen, angst en depressie veroorzaken bij een vrouw. Door een vrouw doorstane medische of psychologische trauma's maken het moeilijk, zo niet onmogelijk, om

101. RvV, arrest nr. 71.365 van 1 december 2011.

op chronologische of samenhangende/nauwkeurige wijze relaas te doen van het geweld/ foltering en waaraan zij werd blootgesteld.

De asielzoekster die recht heeft op aangepaste begeleiding in het kader van de opvang kan een deskundige raadplegen die een compleet en gedetailleerd medisch of psychologisch rapport op kan stellen.

Medische attesten en verklaringen van psychologische follow-up vervullen een **belangrijke functie bij het vaststellen van de feiten**. Het zijn beschrijvingen van lichamelijke, psychologische of seksuele verwondingen en ze maken het mogelijk de vrees tot uiting te brengen. Ze worden echter vaak door de RvV terzijde geschoven, vooral door de Nederlandstalige kamers, die menen dat de omstandigheden waarin verwondingen worden toegebracht, hun oorzaak en het verband met de vermelde gebeurtenissen niet is aangetoond¹⁰². De Raad neemt niettemin regelmatig medische documenten in beschouwing, zoals blijkt uit analyse van de rechtspraak, op voorwaarde dat die “een globaal geloofwaardig relaas ondersteunen of wanneer ze het mogelijk maken een redelijke uitleg te geven voor bepaalde lacunes daarin”¹⁰³.

102. Zie vooral RvV arrest nr. 79.212 van 13 april 2012; RvV arrest nr. 91.655 van 19 november 2012.

103. CCE, arrest nr. 103.724 van 29 mei 2013; CCE, arrest nr. 101.278 van 19 april 2013; CCE, arrest nr. 96.947 van 13 februari 2013; CCE, arrest nr. 91.838 van 21 november 2012.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) was van oordeel dat wanneer de verwondingen kunnen zijn veroorzaakt door onmenselijke behandeling of foltering het aan de asielinstanties is **alle twijfel uit de weg te ruimen voor wat betreft de oorzaken** en beroep te doen op deskundigen alvorens de medische stukken terzijde te schuiven¹⁰⁴.

De Raad heeft ook gerefereerd aan deze rechtspraak van het EHRM, ervan uitgaand dat het CGVS niet legitiem de door de aanvrager overlegde stukken kon verwerpen zonder over te gaan tot contra-expertise in geval er twijfel bleef bestaan¹⁰⁵.

In het *Singh*-arrest¹⁰⁶ veroordeelde het Hof België voor de schending van artikel 13 en artikel 3 van het EVRM, vanwege het verwerpen van documenten die centraal stonden in het relaas en die zonder verificatie van hun authenticiteit niet overtuigend werden bevonden. Het EHRM heeft het CGVS verweten geen aanvullend onderzoek te hebben ingesteld, en constateerde bovendien dat de RvV deze lacune niet heeft verholpen, hoewel de documenten de door het CGVS geuite twijfel over de identiteit en het traject van de aanvragers hadden kunnen wegnemen.

104. *R.C. v. Sweden*, Application n°41827/07, Council of Europe: European Court of Human Rights, 9 maart 2010, in te zien (in de Engelse versie) op : <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b98e11f2.html>, punt 53.

105. *CCE*, arrest nr. 99.380 van 31 maart 2013; *CCE*, arrest nr. 95.851 van 25 januari 2013.

106. *EHRM*, Arrest *Singh en anderen vs. België*, verzoek nr. 33210/11, 2 oktober 2012.

Het EHRM gaat verder in twee arresten van september 2013¹⁰⁷ met betrekking tot het belang dat dient te worden toegekend aan medische en psychologische documenten. Uit deze arresten blijkt dat wanneer serieuze en gedetailleerde certificaten worden voorgelegd, waarin melding wordt gemaakt van littekens die in overeenstemming zijn met de verklaringen van de asielaanvrager, er sprake is van een **vermoedelijk risico op behandeling in strijd met artikel 3 van het EVRM**.

Ten slotte meent het **Hof dat niet alle bewijskracht kan worden ontnomen aan een medisch document dat folteringën vaststelt, enkel en alleen vanwege het feit dat de verklaringen van de verzoeker over de omstandigheden waaronder deze handelingen plaatsvonden niet geloofwaardig werden bevonden**. Het Hof specificëert dat het eerder zaak is onderzoek te doen naar de objectieve elementen van het dossier, teneinde vast te stellen of verzoeker niet het risico loopt opnieuw blootgesteld te worden aan onmenselijke en vernederende behandeling in geval van terugkeer naar zijn land.

107. EHRM, sect. 5, 5 september 2013, *I. v. Sweden*, Application no. 61204/09 en EHRM, sect. 5, 19 september 2013, *R.J. vs. France*, Application nr. 10466/11. Zie voor een analyse van deze arresten: Lys, M., 'L'absence de crédibilité d'un demandeur d'asile ne peut occulter la prise en compte cumulée d'un certificat médical et de facteurs relatifs à la situation sécuritaire générale d'un pays dans l'évaluation du risque de mauvais traitements en cas de retour', Newsletter EDEM, september 2013. Lees eveneens Saroléa, S., 'Le renvoi d'un demandeur d'asile sri lankais portant des cicatrices compatibles avec la torture relatée entraîne une violation de l'article 3. Note sous Cour EDH, 19 septembre 2013, R.J. c. France, Req.n°10466/11', Newsletter EDEM, september 2013. En Tissier-Raffin, M., 'La force probante des certificats médicaux dans l'appréciation du risque de violation de l'article 3 de la CEDH' in Lettre 'Actualités Droits-Libertés' van het CREDOF van 23 oktober 2013.

◇ Medische consultaties

Asielzoekers die het slachtoffer werden van geweld of foltering kunnen vragen **onderzocht te worden** en de letsels evenals de vermoedelijke gevolgen te laten vaststellen, onder meer bij volgende diensten:

- **Centrum CeMAViE** (Medisch Centrum voor Hulp aan Slachtoffers van Besnijdenis). UMC Sint-Pieter, Campus César De Paepe.
Tel : 02/506 70 91,
<http://www.stpierre-bru.be/nl/service/gyneco/cemavie.html>
- **Vrouwenkliniek, UZ Gent**
Tel : 09/332 37 83,
<http://www.vrouwenkliniek.be>
- **vzw Constats**
Tel : 02/410 58 93,
<http://www.constats.be>
- **vzw EXIL**
Tel : 02/534 90 16,
<http://www.exil.be>
- **Centre Louise Michel te Luik**
Tel : 04/228 05 06,
<http://www.planningfamilial.net/centres/cpfwallonie.html>,

- **Centra voor gezinsplanning**, zoals :
 Planning des Marolles
 Radstraat 21, 1000 Brussel, tel : 02/511 29 90.
 Aimer aan de l'ULB (Campus Solbosch, Johannalaan 38, 1050 Brussel, tel : 02/650 31 31),
 Planning Familial (Groupe Santé) Josaphat (Koninklijke Sint-Mariastraat 70, 1030 Brussel, tel : 02/241 76 71)
- **ICRH** (International Centre for Reproductive Health) te Gent
 Tel : 09/332 37 98 of 09/332 37 82,
<http://www.icrh.org>
- **ITG** (Instituut Tropische Geneeskunde Antwerpen)
 Tel: 03/247 64 05,
<http://www.itg.be>
- **Vzw Aquarelle van de UMC St Pieter** in Brussel : een prenatale en postnatale opvolging van migrantenvrouwen die zich in een precaire situatie bevinden.
 Tel : 02/535 48 82,
<http://www.aquarelle-bru.be/index.php/nl/objmenu-nl>

◇ Psychologische begeleiding

De WHO bevestigt dat VGV psychologische gevolgen kan hebben voor vrouwen die slachtoffer zijn van VGV. Een vrouw raadpleegt een psycholoog en/of therapeut vanwege VGV waaraan zij in het verleden is blootgesteld, maar niet uitsluitend. 'Het maakt deel uit van een langere geschiedenis, die soms in het teken staat van diverse, elkaar soms bijzonder snel opvolgende traumatische ervaringen, van

geweld, van vernedering, van ongelijkheid'¹⁰⁸. Diverse factoren van het verblijf buiten eigen land (vanwege de ervaringen, de reis, de leefomstandigheden in België of de asielpcedure) kunnen eveneens in belangrijke mate van invloed zijn op het evenwicht van de persoon die om internationale bescherming vraagt.

Verscheidene gespecialiseerde centra voor mentale gezondheid zorgen voor de psychosociale en therapeutische begeleiding van vluchtelingen, waaronder :

- **GAMS Belgique**
Tel : 02/219 43 40 / 0495/89 27 76
<http://www.gams.be>
- **Collectif liégeois contre les mutilations génitales féminines**
Tel : 04/228 05 06 et 0472/23 03 12
<http://www.mgfliege.be>
- **FPS Centre de Planning Familial de Liège - Réseau Solidaris**
Tel 04/223 13 73
- **Woman'Do**
Tel : 0471/22 59 36
<http://www.womando.be/>
- **SSM Clinique de l'exil (Saint-Servais – Namur)**
Tel : 081/77 68 19,
Contact : clinique.exil@province.namur.be

108. Annalisa, psychologue bij GAMS België.

- **SSM Ulysse**

Tel : 02/533 06 70

<http://www.ulyesse-ssm.be>

- **VZW Exil**

Tel. : 02/534 90 16

<http://www.exil.be>

- **Le Méridien**

Tel : 02/209 63 91

<http://www.meridien-communautaire.be>

- **Centre CeMAViE**

Tel : 02/506 70 91

<http://www.stpierre-bru.be/fr/service/gyneco/cemavie.html>

Bovendien heeft het netwerk «Santé mentale en exil» een belangrijk werkinstrument ontwikkeld (enkel beschikbaar in het Frans): "*Guide sur l'accès à l'aide en santé mentale en région bruxelloise pour personnes exilées*", dat besteld kan worden bij **SSM Ulysse**.

De «**International Rehabilitation Council for Torture Victims**» (IRCT) heeft praktische handleidingen ontwikkeld voor zowel advocaten, artsen en psychologen betreffende het Istanbulprotocol, om foltering en onmenselijke en vernederende behandeling te documenteren. Zie :

- IRCT, Action against Torture, A practical guide to the Istanbul Protocol – for Lawyers, 2009
- IRCT, Medical Physical Examination of Alleged Torture Victims, A practical guide to the Istanbul Protocol – for medical doctors, 2009
- IRCT, Psychological Evaluation of Torture Allegations, , A practical guide to the Istanbul Protocol – for psychologists, 2009

Deze handleidingen zijn beschikbaar via de website van het IRCT: <http://www.irct.org/media-and-resources/library/other-irct-key-publications.aspx>

5.3 Evaluatie van de geloofwaardigheid in het kader van een aanvraag op basis van een vrees voor gendergerelateerde vervolging

De verklaringen van de asielzoeker zijn het uitgangspunt en kunnen de enige bron van informatie vormen. In deze zin heeft de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen herhaald dat de afwezigheid van bewijsstukken kunnen worden vergoelijkt door de verklaringen van verzoeker¹⁰⁹.

109. RvV arrest nr. 98 969 van 15 maart 2013; RvV arrest nr. 89 358 van 9 oktober 2012. De Raad beschouwt dat 'in de mate dat de ingeroepen feiten niet in twijfel worden getrokken door verwerende partij, de Raad geen enkele reden ziet om de verklaringen van

Het verzamelen van informatie voor het staven van de aanvraag stelt de dossierbehandelaar in staat "**deze informatie te onderzoeken met betrekking tot de individuele en contextuele omstandigheden van de asielzoeker**, ten einde te bepalen welke verklaringen en welke andere elementen voor ondersteuning kunnen worden geaccepteerd"¹¹⁰.

De verklaringen van de asielzoeker kunnen niet abstract worden genomen, maar dienen **in de algemene context van een concrete situatie** te worden bekeken. De kennis van de omstandigheden in het land van herkomst is geen doel op zich, maar maakt het wel mogelijk de geloofwaardigheid van de verklaringen van de asielzoeker vast te stellen¹¹¹.

De principes van de UNHCR met betrekking tot de aard en het niveau van het bewijs geven verder aan dat vrees voor vervolging als gegrond moet worden beschouwd, als er een **redelijke waarschijnlijkheid bestaat dat de gevreesde behandeling zich in de toekomst opnieuw voordoet**, rekening houdend met de omstandigheden in het land van herkomst en het profiel van de asielzoeker¹¹².

◇ In aanmerking nemen van de kwetsbaarheid van de asielzoekster bij onderzoek van de aanvraag

Voor evaluatie van de geloofwaardigheid van een relaas houdt de

.....
verzoekster in twijfel te trekken, zelfs indien zij geen enkel begin van bewijs voorlegt (...)' (vrije vertaling).

110. UNHCR, *Beyond Proof, Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, op. cit., p. 15.

111. UNHCR, *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria*, op cit, par. 42.

112. UNHCR, *Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims*, Geneva, 16 December 1998. Deze nota van 16 december 1998 komt terug op de principes met betrekking tot de aard en het niveau van het bewijs bij asielprocedures, waarbij de nadruk wordt gelegd op de bijzondere omstandigheden van de aanvrager.

dossierbehandelaar rekening met de specifieke omstandigheden van de asielaanvrager, in het bijzonder het feit dat hij tot een kwetsbare groep behoort. De Europese richtlijnen met betrekking tot de opvang en de asielprocedure werden aangepast, en voorzien in **bepaalde garanties voor kwetsbare personen** in het kader van internationale bescherming.

De herschikking van de Opvangrichtlijn¹¹³ erkent specifiek vrouwen/meisjes die slachtoffer zijn van VGV als kwetsbare personen. Het nieuwe artikel 21 bepaalt dat de lidstaten voortaan rekening dienen te houden met de bijzondere omstandigheden van **kwetsbare personen zoals**, "personen die folteringen hebben ondergaan, zijn verkracht of aan **andere ernstige vormen** van psychologisch, **fysiek of seksueel geweld zijn blootgesteld, zoals slachtoffers van vrouwelijke genitale verminking**".

De opvangrichtlijn voorziet bovendien in **specifieke, aan hun behoeften aangepaste follow-up** van de situatie van kwetsbare personen **gedurende de hele asielprocedure** (artikel 22 van de richtlijn). Bovendien waken de lidstaten ervoor dat personen die blootgesteld zijn geweest aan folteringen, verkrachtingen en andere vormen van geweld toegang hebben tot passende medische en psychologische behandeling of zorg.

113. Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 stelt de normen vast voor opvang van personen die vragen om internationale bescherming (herschikking van de 'opvangrichtlijn' 2003/9/ER van de Raad van 27 januari 2003), BS, 29 juni 2013, L 180/96.

Vrouwen die slachtoffer zijn van VGV en seksueel geweld hebben soms problemen bij het nauwkeurig vertellen over hun ervaringen, soms omdat ze bang zijn voor represailles van hun familie of gemeenschap, soms omdat zij zich schamen of zelfs omdat zij het niet gewend zijn het woord te nemen in hun land van herkomst. Het komt ook voor dat vrouwen die asiel aanvragen geen verband leggen tussen vragen over "foltering" en het de vervolging die ze vrezden.

Bovendien ervaren vrouwen het leven in de opvangcentra soms als bijzonder moeilijk, in afwachting van hun gesprek op het CGVS of door het niet begrijpen van documenten/beslissingen of tussenkomsten van de begeleiders in de procedure.

In het arrest *'M.S.S. vs. België en Griekenland'* kwam het Europees Hof voor de Rechten van de Mens terug op het belang van "het in overweging nemen van de specifieke kwetsbaarheid van de aanvrager, die inherent is aan zijn hoedanigheid als asielaanvrager, vanwege zijn migratietraject en de eerder beleefde traumatische ervaringen."

Om kwetsbare personen te identificeren, zoals voorzien in de Opvangrichtlijn, werd in 2011 door enkele Europese organisaties het project PROTECT¹¹⁴ gerealiseerd, "Process of Recognition and Orientation of Torture Victims in European Countries to Facilitate Care and Treatment". Het project bevat een vragenlijst, die tot doel heeft om personen die leiden aan de gevolgen van traumatische ervaringen, vroegtijdig op te sporen en te kunnen doorverwijzen naar hulpverleners in de gezondheidszorg.

114. Zie voor meer informatie over het project : <http://protect-able.eu/>

De herschikking van de procedurerichtlijn wijst erop dat de personen die werden geïdentificeerd als kwetsbaar kunnen genieten van **bijzondere procedurele waarborgen** vanwege met name hun leeftijd, geslacht, hun seksuele geaardheid of hun genderidentiteit (artikel 24 van de herschikte procedurerichtlijn). De tekst specificiert dat lidstaten zich zouden moeten inspannen om de asielzoekers die bijzondere procedurele waarborgen nodig hebben te identificeren, alvorens een eerste beslissing wordt genomen. Deze asielzoekers zouden passende steun toegekend moeten krijgen, en vooral moeten beschikken over voldoende tijd, "zodat zij aanspraak kunnen maken op de rechten en kunnen voldoen aan de verplichtingen die in de richtlijn zijn vastgesteld" (zie in die zin artikel 24 §3, al. 2 van de Procedurerichtlijn).

Zie voor deze kwestie : Advies van het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen ingevolge artikel 57/23bis van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen "relatif à l'évaluation des demandes d'asile de personnes ayant des besoins particuliers et en particulier de personnes qui ont subi des tortures, des viols ou d'autres formes graves de violence psychologique, physique ou sexuelle". (<http://www.refworld.org/pdfid/50b8bb672.pdf>).

De Belgische wet geeft echter geen nadere beschrijving van een specifieke bescherming die van toepassing is op door haar als kwetsbaar geïdentificeerde personen. Enkel de procedureKB's maken er melding van dat de bevoegde dossierbehandelaars er rekening mee dienen te houden dat de asielaanvrager kwetsbaar is, zonder nader in

te gaan op de gevolgen¹¹⁵.

De RvV heeft het CGVS al verweten geen enkel respect te tonen voor de toch duidelijke kwetsbaarheid van de aanvrager, die stelde tot een huwelijk te zijn gedwongen¹¹⁶.

Tenslotte heeft de Raad van State (RvS) een arrest van de RvV nietig verklaard, daar de RvV niet heeft gereageerd op het argument van de bijzonder kwetsbare omstandigheden van de asielaanvrager (jonge leeftijd en uit overspel geboren kind). De RvS is van oordeel dat de RvV haar analyse teveel heeft toegespitst op artikel 48/5, §2 van de wet van 1980, met betrekking tot toegang tot bescherming door de nationale autoriteiten¹¹⁷.

◇ **Individueel, objectief en onpartijdig onderzoek van de aanvraag**

Met betrekking tot de evaluatie van de geloofwaardigheid dient te worden gerefereerd naar **artikel 10 van de Procedurerichtlijn 2013/32/EU**, die de verschillende voorwaarden specificiert voor onderzoek van de asielaanvragen. Onder andere wordt erin voorzien dat de aanvragen worden onderzocht en dat de beslissingen **op**

115. KB van 11 juli 2003 tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen en het KB van 11 juli 2003 houdende vaststelling van bepaalde elementen van de procedure die dienen gevolgd te worden door de dienst van de Dienst Vreemdelingenzaken.

116. In arrest nr. 91.242 van de RvV 9 november 2012 oordeelt de rechter dat het CGVS rekening had moeten houden met de kwetsbaarheid van de verzoekster en in het bijzonder de jonge leeftijd op het moment van de feiten en de moeilijkheid te vertellen over bepaalde traumatiserende gebeurtenissen, in het bijzonder van seksuele aard, aan een dossierbeheerder en een tolk van het mannelijk geslacht, terwijl bepaalde onmiskenbare tekenen van geremdheid, die ondanks alles blijken bij het lezen van het rapport van de hoorzitting, de aandacht hadden moeten trekken van de met de hoorzitting belaste dossierbeheerder.

117. RvS arrest nr. 225 213 van 23 oktober 2013.

individuele, objectieve en onpartijdige wijze worden genomen (artikel 10 §3a).

Deze verplichting is eveneens opgenomen in het Belgisch recht: het **Koninklijk Besluit van 11 juli 2003 dat de procedure bij het CGVS vaststelt**¹¹⁸, wijst erop dat de Commissaris-generaal de asielaanvraag op individuele, objectieve en onpartijdige wijze onderzoekt, rekening houdend met de volgende informatie en elementen:

- “a) alle relevante gegevens met betrekking tot het land van herkomst op het moment van het doen van een uitspraak over de asielaanvraag (...);
- b) de relevante door de asielaanvrager doorgegeven informatie en documenten (...);
- c) de individuele status en persoonlijke omstandigheden van de asielaanvrager (...).”

In het kader van evaluatie van de geloofwaardigheid dient er rekening gehouden te worden met het **profiel van de aanvrager in concreto**. Volgens de studie van de UNHCR over de evaluatie van de geloofwaardigheid omvat dit profiel verschillende individuele of contextuele factoren. De **individuele factoren** omvatten leeftijd, nationaliteit, etnische afkomst, geslacht, onderwijs, economische en sociale status, godsdienst, overtuigingen, waarden, cultuur, landelijke/stedelijke context, geestelijke en lichamelijke gezondheid, huidige en vroegere ervaringen met mishandeling, marteling, vervolging en schade.

118. *KB van 11 juli 2003 tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, op. cit. art. 27.*

Dit profiel omvat eveneens **contextuele factoren** als de bredere juridische, institutionele, politieke, sociale, godsdienstige, culturele context in het land van herkomst, de situatie op het gebied van mensenrechten, het niveau van geweld of de door de staat geboden bescherming. **In geen geval kan worden aangenomen dat het profiel is voorbepaald** door de asielinstantie als **standaardprofiel**, dat voorgedefinieerde categorieën bevat van personen (die worden gezien als) beschikkend over (feitelijk) gemeenschappelijke kenmerken aan de hand waarvan de aanvragers worden beoordeeld¹¹⁹.

Uit deze factoren kan de kwetsbaarheid van de verzoekster blijken, omwille van haar jonge leeftijd, haar lage opleidingsniveau, haar strenge en conservatieve familiekader en het geweld waaraan zij werd blootgesteld. Deze elementen beïnvloeden eveneens de mogelijkheid om bescherming van de nationale autoriteiten te vragen en te verkrijgen.

Het EHRM heeft er in het arrest van 2 oktober 2012, waarin België werd veroordeeld, op gewezen dat artikel 13 van de controlerende instantie een **aandachtig en diepgaand onderzoek van de individuele situatie** van de asielzoeker vereist¹²⁰.

De evaluatie van het profiel van de asielzoeker werd verder op wisselende wijze gevoerd door de asielinstanties voor het al of niet toekennen van bescherming¹²¹. De CCE houdt regelmatig rekening met

119. *Tusenkomst Fadela Novak op het Colloquium van 14 november 2013*, <http://www.intact-association.org/images/stories/documents/colloques/credo%20fadela%20powerpoint.pdf>

120. *EHRM, arrest Singh en anderen vs. België, verzoek nr. 33210/11 van 2 oktober 2012.*

121. *De studie van de rechtspraak (Grinberg, M., en Lejeune, M., op cit) verwijst naar verschillende arresten van de RvV en CCE en benadrukt dat vooral de CCE meermalen beslissingen van het CGVS heeft geannuleerd wanneer deze zich baseerden op de SRB-*

de jonge leeftijd van de asielaanvraagster om de geloofwaardigheid van het relaas vast te stellen of het voordeel van de twijfel toe te kennen¹²².

Het komt echter regelmatig voor dat de asielinstanties geen onderzoek doen naar de vrees voor VGV, omdat zij menen dat de verklaringen met betrekking tot nationaliteit of andere vormen van vervolging niet geloofwaardig zijn. Bijvoorbeeld, de nationaliteit van asielzoeksters uit Somalië of Djibouti - landen waar het prevalentiecijfer van VGV oploopt tot meer dan 95% - wordt door de asielinstanties regelmatig in twijfel getrokken (in het bijzonder door de Nederlandstalige kamers).

Een aandachtig onderzoek van de vrees, evenals een **afweging van geloofwaardigheid ten opzichte van de objectieve vrees** voor besnijdenis in het geval van terugkeer, is dan ook noodzakelijk. In deze zin zijn er reeds enkele arresten genomen :

- de RvV (kamer met 3 rechters) overweegt in arrest nr. 61 832 van 19 mei 2011 (Djibouti) dat, **zelfs als er sprake is van twijfel over de nationaliteit, dit geen belemmering mag zijn voor de**

.....
rapporten over gedwongen huwelijken (die informatie bevatten over bepaalde profielen van meisjes die een risico lopen op een gedwongen huwelijk), zonder de uitgedrukte vrees af te stemmen op de persoon. De CCE heeft zich echter regelmatig gebaseerd op het profiel van de aanvrager om tot de constatering te komen dat, overeenkomstig de SRB 'mariages forcés' dit profiel correspondeert met dat van de meisjes die slachtoffer zijn van een gedwongen huwelijk in Guinee (RvV arrest nr. 103 040 van 17 mei 2013, RvV arrest nr. 10 870 van 26 april 2013). A contrario, de RvV argumenteert regelmatig dat verzoekster niet beschikt over het profiel van een potentieel slachtoffer van een gedwongen huwelijk (de jonge vrouw is meerderjarig, afkomstig uit een stedelijk milieu of heeft de asielinstanties niet overtuigd voor wat betreft het religieuze en conservatieve karakter van haar familie). Echter, indien het profiel van verzoekster niet overeenkomt met het profiel beschreven in de SRB, mag dit op zich niet volstaan om de verzoekster als niet geloofwaardig te beschouwen (zie tussenkomst van Fadela Novak, UNHCR, op het colloquium van INTACT van 14 november 2013).

122. RvV arrest nr. 72 592 van 23 december 2011, §4.4. Zie eveneens RvV arrest nr. 88 089 van 25 september 2012 en RvV arrest nr. 94 315 van 21 december 2012.

asielinstanties zich te buigen over de vraag of er sprake is van een objectieve vrees in geval van terugkeer. In dit arrest werd de Somalische etnie van de persoon met zekerheid vastgesteld, maar was er twijfel over de Somalische nationaliteit. Omdat de etnie niet betwist werd, werd besloten dat er een objectieve vrees voor besnijdenis van het jonge meisje was¹²³.

- het Comité voor de Rechten van de Mens heeft een schending van artikel 7 van het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten door Canada vastgesteld, omdat de Canadese instanties niet waren overgegaan tot de afweging (tussen beide belangen) en hadden besloten tot het terugsturen van de moeder en haar risicolopende minderjarige dochter naar Guinee¹²⁴.

Uit de studie van de rechtspraak van 2013¹²⁵ blijkt dat de asielinstanties regelmatig de overtuigingen van de ouder, die een vrees voor VGV inroept voor zijn of haar dochter, in twijfel trekken (indien de ouder geen gedetailleerde verklaringen overlegt over de wetgeving in het land van herkomst, de voorziene sancties, de stellingname van de autoriteiten, de verenigingen die in het land van herkomst actief zijn). In de studie wordt benadrukt dat het geloofwaardig is om zich vastbesloten te verzetten tegen de praktijk van besnijdenis, zonder evenwel kennis te hebben van de juridische context en het associatief netwerk in het land van herkomst¹²⁶.

123. Zie voor meer informatie over dit onderwerp de geactualiseerde versie van '11 aanbevelingen van vzw INTACT', 2014 op de site <http://www.intact-association.org/images/stories/news/actualisation%20recommandations%20intact%20-%202020.06.14.pdf>

124. *Kaba vs. Canada*, CCPR/C/98/D/1465/2006, UN Human Rights Committee (HRC), 21 May 2010, beschikbaar op www.unhcr.org/refworld/docid/4c189a362.html

125. Grinberg M. en Lejeune C., op. cit., blz. 37 en volgende.

126. Arrest nr. 103.200 van de RvV van 22 mei 2014; arrest nr. 91.833 van de RvV van 20 november 2012. A contrario arrest nr. 103.148 van de RvV van 21 mei 2013, waarin de RvV erkent dat niet van de aanvrager kon worden verwacht dat zij precies op de hoogte is

Over het algemeen oordeelt de RvV dat de verklaringen van de asielaanvrager **voldoende samenhangend en aannemelijk** dienen te zijn om te kunnen overtuigen¹²⁷.

In die geest specificceert artikel 48/6 van de wet het principe van '**het voordeel van twijfel**' volgens dewelke de asielaanvrager zo spoedig mogelijk alle noodzakelijke elementen voor het staven van zijn aanvraag dient voor te leggen en vervolgens enkele elementen noemt voor vaststelling door de asielinstanties van de geloofwaardigheid van het relaas van de asielzoeker.

Zie voor meer informatie over artikel 48/6 van de wet van 15 december 1980 hoofdstuk 5.1.

van de bij de wet voorziene sancties in geval van besnijdenis.

127. RvV arrest nr. 58 819 van 29 maart 2011.

6. HET RISICO OP HERBESNIJDENIS

Een vrouw die reeds verminkt werd kan in bepaalde omstandigheden het slachtoffer worden van een nieuwe genitale vermindering.

Ondanks het feit dat de toepassing verschilt naargelang de verschillende etnieën of gemeenschappen, is het niet uitzonderlijk dat een klein meisje «de traditie» verschillende keren ondergaat (wanneer de uitvoering van de besnijdenis slecht of onvolledig werd bevonden, om een infibulatie die te ruim wordt beschouwd meer te sluiten, om een kind te genezen van een ziekte, etc.)¹²⁸.

Een aantal deskundigen stellen dat een vrouw opnieuw kan onderworpen worden aan besnijdenis op volwassen leeftijd "hetzij als straf, hetzij voor andere beweegredenen, bijvoorbeeld ten gevolge van het overlijden van een familielid, ten gevolge van slechte oogsten, omwille van het voorkomen van een cyste, om de vrouw te genezen van een ziekte, de aantocht van een huwelijk, of om het verlies van maagdelijkheid te verbergen".¹²⁹

In de oriëntatienota inzake asielaanvragen met betrekking tot

128. Verbrouck C. en Jaspis P., « Mutilations génitales féminines : quelle protection ? », RDE 2009, nr. 153, pag. 133.

129. Ibidem

VGV,¹³⁰ onderlijnt het UNHCR uitdrukkelijk dat een vrouw of meisje die reeds een verminking heeft ondergaan, nog steeds een gegronde vrees kan hebben op vervolgingen in de toekomst. Ze verduidelijkt “dat naargelang het geval, de ondergane behandeling en de specifieke gebruiken van haar gemeenschap, een vrouw of een meisje kan vrezen te worden onderworpen aan een ander type verminking en/of de gevolgen ondergaan van de praktijk op lange termijn” (*vrije vertaling*).¹³¹

Een vrouw kan eveneens nieuwe verminkingen ondergaan indien geoordeeld wordt (door een familielid of haar echtgenoot) dat de eerste besnijdenis niet correct uitgevoerd werd.

Dit was het geval voor Djenabou Teliwel Diallo, die dit aanhaalde in haar getuigenis in het kader van het colloquium van 22 november 2011, georganiseerd door vzw INTACT en het UNHCR.

“(…) Ik werd herbesneden op 15-jarige leeftijd en ik kan bevestigen dat dit gebruik wel degelijk bestaat in Guinee, momenteel neemt het aantal zelfs toe. Men praat er echter niet over omdat het zonder enig ritueel gebeurt en in alle discretie. Het gaat hier om het corrigeren van een besnijdenis die niet goed werd uitgevoerd. Enkel de eerste besnijdenis gaat gepaard met een groepsritueel. Wanneer opnieuw dient overgaan te worden tot een besnijdenis, gebruikt men niet de term “herbesnijdenis”. Men stuurt eenvoudigweg het jonge meisje naar een besnijdster die het werk afmaakt net alsof ze een fout rechtrekt. De omgeving wordt dus niet noodzakelijk ingelicht over de gebeurtenis die als alledaags wordt beschouwd.”(*vrije vertaling*)¹³²

130. UNHCR, *Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation*, op cit,

131. *Idem*, pag. 10, §14.

132. De getuigenis is beschikbaar op <http://www.intact-association.org>

Wanneer een jonge vrouw geïnfibuleerd werd, zal ze waarschijnlijk ook het slachtoffer worden van nieuwe vormen van verminking, vermits ze het risico loopt gedesinfibuleerd en geherinfibuleerd te worden tijdens en na een bevalling.

De RvV heeft al geoordeeld dat het risico van herbesnijdenis voor een volwassen vrouw niet kan worden uitgesloten of dat er een grote waarschijnlijkheid bestaat dat de aanvragerster opnieuw zal worden blootgesteld aan VGV¹³³. In een arrest van 29 april 2011¹³⁴ constateerde de RvV dat informatie van verwerende partij niet de mogelijkheid uitsluit dat een meisje kan worden onderworpen aan herbesnijdenis.

De RvV heeft zich zeer recentelijk uitgesproken - in een door 3 rechters genomen arrest¹³⁵ - over de vrees van een Guineese vrouw om te worden blootgesteld aan herbesnijdenis in geval van terugkeer naar haar land van herkomst. Na erop te hebben gewezen dat in de toekomst gevreesde vervolgingen niet noodzakelijk identiek hoeven te zijn aan die ondergaan in het verleden, meent de Raad dat er moet worden uitgegaan van een **diepgaande en genuanceerde benadering van de omstandigheden** van de zaak. De RvV merkt op dat de tweede besnijdenis weinig gedocumenteerd is en dat verwijzingen hiernaar in rapporten met betrekking tot het fenomeen van besnijdenis zeldzaam zijn. Zo heeft de RvV gesteld dat "het **ontbreken van voldoende samenhangende en met elkaar overeenstemmende informatie over het onderwerp (...), echter niet als consequentie kan hebben dat**

133. Zie RvV arrest nr. 75 730 van 24 februari 2012; RvV, arrest nr. 74 074 van 27 januari 2012, p. 8; arrest nr. 72 592 van 23 december 2011; RvV, arrest nr. 71 365 van 1 december 2011; RvV arrest nr. 81 409 van 21 mei 2012 en RvV arrest nr. 89 227 van 17 oktober 2012.

134. RvV arrest nr. 60 622 van 29 april 2011.

135. RvV arrest nr. 125 702 van 17 juni 2014.

het potentiële bestaan van een dergelijk risico niet in overweging wordt genomen.” Zij voegt daaraan toe dat “de vaststelling van de realiteit van een dergelijk risico in een bepaalde situatie aan de ene kant afhankelijk is van de reikwijdte van de oorspronkelijk uitgevoerde besnijdenis van de asielzoekster en aan de andere kant van **diverse individuele factoren** - identiek aan of gebaseerd op de factoren die van invloed zijn op het risico van besnijdenis - zoals het opleidingsniveau, de religieuze overtuiging, de etnische afstamming, de geografische herkomst, de sociaal-economische status en het familiekader met inbegrip van de schoonfamilie (...)”.

7. VGV IN HET KADER VAN EEN MEERVOUDIGE AANVRAAG

In het geval dat een persoon een meervoudige aanvraag indient voorzien nieuwe wijzigingen in de wet¹³⁶ dat het CGVS bevoegd is (en niet meer de Dienst Vreemdelingenzaken) voor het onderzoek van de nieuwe elementen en het al of niet in overweging nemen van de nieuwe aanvraag (artikelen 51/8 en 57/6/2 van de wet van 15 december 1980).

Het is niet altijd even gemakkelijk voor de asielzoeker alle relevante elementen gedurende de asielprocedure voor te leggen. Bepaalde gebeurtenissen die zich voordoen na afsluiting van de asielprocedure kunnen nieuwe aanwijzingen bevatten over de gegronde vrees. In situaties waarin **'nieuwe elementen de waarschijnlijkheid aanzienlijk verhogen dat de vreemdeling voldoet aan de vereiste voorwaarden** voor toekenning van de vluchtelingenstatus in de zin van artikel 48/3 of op subsidiaire bescherming in de zin van artikel 48/4' kan een nieuwe aanvraag worden ingediend en

136. Wet van 8 mei 2013 ter wijziging van de wet van 15 december 1980, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 22 augustus 2013.

in overweging worden genomen.

De wet van 10 april 2014 heeft de termijnen gewijzigd voor het bij de RvV indienen van een beroep¹³⁷ tegen een beslissing tot niet in overwegingname van de nieuwe asielaanvraag. Verder wordt het een beroep in volle rechtsmacht. Naast de mogelijkheid voor de RvV om een beslissing van het CGVS te bevestigen, hervormen of te annuleren overeenkomstig artikel 39/76 §§1 en 2 van de wet van 15 december 1980, voorziet de wet nu tevens dat de RvV de beslissing kan annuleren om reden dat er ernstige aanwijzingen die de asielzoeker kan voorleggen bij onderzoek naar zijn hoedanigheid als vluchteling (art. 16 van de wet van 10 april 2014).

7.1 Het concept vluchteling ter plaatse

Er hoeft niet noodzakelijkerwijs sprake te zijn van een vrees op het moment van vertrek, de vrees kan ook later optreden. Dit is het concept van 'réfugié sur place' (vluchteling ter plaatse).

Iemand die niet vreesde voor vervolging op het moment dat zij haar land van herkomst verliet, kan op een later moment tijdens haar verblijf in het buitenland een 'vluchteling ter plaatse' worden. De gegrondheid van de vrees voor vervolging kan voortkomen uit een nieuwe situatie in het land van herkomst, na vertrek van de asielzoeker, en voor die persoon ernstige gevolgen met zich meebrengen. Concreet kan

137. *Wet houdende diverse bepalingen met betrekking tot de procedure voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen en voor de Raad van State van 10.04.2014: art. 17 voorziet in het verkorten van de termijn tot indiening van een verzoek tot 15 dagen na kennisgeving van de beslissing. Onder bepaalde omstandigheden wordt die termijn verkort tot 10 of 5 dagen.*

deze situatie zich voordoen in twee kenmerkende gevallen, hetzij om reden van gebeurtenissen in het land van herkomst na vertrek van die persoon, hetzij vanwege haar handelingen na te zijn gevlucht. De **Kwalificatierichtlijn vernoemt deze twee hypotheses**. Het begrip werd niet omgezet in Belgisch recht. De wet van 15 december 1980 is echter al geïnterpreteerd als zijnde inclusief dit begrip.

De volgende situaties illustreren de notie van vluchteling ter plaatse.

- Een vrouw van Guinese afkomst die het studentenstatuut heeft, bevalt van een meisje op Belgisch grondgebied. Zij kan vrezen dat deze laatste besneden wordt in geval van terugkeer naar haar land.
- Een studente geneeskunde, die VGV heeft ondergaan, wordt zich bewust van de noodlottige gevolgen van VGV op de gezondheid na haar aankomst in België en beslist om zich te verzetten tegen de gewoonte voor haar of haar dochter. Op het einde van haar studies verzoekt ze om internationale bescherming ten einde een terugkeer naar haar land te vermijden, waar ze uitgestoten dreigt te worden.
- Een vrouw die geïnfibuleerd werd in haar land, wordt gedesinfibuleerd om medische redenen in België. Ze loopt het risico op herinfibulatie in geval van terugkeer en beslist asiel aan te vragen.

7.2 De vrees voor VGV als “nieuw element” in het kader van een tweede asielaanvraag

Na de afsluiting van zijn eerste asielprocedure wordt de asielaanvrager vader van een dochter, geboren in België. Hij wenst niet gescheiden te worden van zijn dochter en vreest dat zij, in geval van terugkeer naar Guinee, besneden zal worden, waartegen hij zich verzet. Het CGVS weigerde hem bescherming te verlenen onder meer omdat zijn dochter ingeschreven was op de bijlage 26 van de partner van verzoeker en dat zijn dochter enkel de procedure volgde van haar moeder. De RvV heeft deze stelling verworpen en de vluchtelingenstatus toegekend aan verzoeker, na te hebben onderzocht of het besnijdingsrisico ten aanzien van zijn dochter volstond om in hoofde van verzoeker een vrees voor vervolging te verantwoorden¹³⁸.

7.3 Een laattijdige bewustwording

Sommige vrouwen beseffen niet dat ze het slachtoffer waren van een daad die een onmenselijke en vernederende behandeling uitmaakt. Bijgevolg vermelden ze het niet in het kader van hun asielaanvraag. Anderen durven het onderwerp, dat taboe is en betrekking heeft op zeer gevoelige aspecten die soms gerelateerd zijn aan andere vormen van vervolging die moeilijk op te werpen zijn (slagen en verwondingen, verkrachting, ...) niet aan te snijden tijdens het gehoor op het CGVS.

138. Zie RvV arrest nr. 29 110 van 25 juni 2009. In casu, onderzocht de RvV de vrees van verzoeker op grond van een vrees vervolgd te worden ten gevolge van zijn politieke overtuiging (met name, door zijn weerstand tegen deze eeuwenoude en bijna onweers-taanbare praktijk dreigt hij uitgestoten te worden uit de samenleving).

Wanneer een vrouw haar verzoek om bescherming steunt op geweld ondergaan in het verleden, is het mogelijk dat ze VGV of het risico op VGV in de toekomst (met het oog op het huwelijk, etc.) niet aankaart. Indien de asielzoekster er zich bewust van wordt, kan dit motief opworpen worden als nieuw element tot aan de zitting van de RvV.

Indien de asielprocedure afgesloten is en het verzoek om bescherming verworpen, kan een nieuwe asielaanvraag worden ingediend, op voorwaarde dat er een verklaring aan de autoriteiten kan worden gegeven waarom deze vrees niet eerder werd ingeroepen.

8. ASIELAANVRAAG INGEDIEND IN NAAM VAN HET KIND

Zoals hierboven aangegeven zijn VGV, gedwongen en vroegtijdige huwelijken vormen van vervolging die specifiek zijn voor het kind (child-specific). Deze praktijken treffen op disproportionele wijze jonge meisjes uit bepaalde regio's ter wereld. De Belgische wet erkent dat vervolgingen handelingen kunnen inhouden gericht tegen personen **op grond van** hun geslacht en **hun leeftijd** (artikel 48/3, §2, alinea 2, a) en f) van de wet van 15 december 1980).

Zie hoofdstuk 4.2.1 over specifieke vervolging van vrouwen en kinderen.

Derhalve voorzien de teksten eveneens in de mogelijkheid dat een kind, dat vreest te worden vervolgd in eigen land, om internationale bescherming kan vragen.

De herschikking van de **Procedurerichtlijn** specificeert dat “minderjarigen het **recht hebben een aanvraag in te dienen** voor internationale bescherming, **hetzij uit eigen naam** als (...) zij beschikken over de juridische vaardigheid om in rechte op te treden, hetzij **door bemiddeling van hun ouders** of enig ander volwassen lid van hun familie (...)” (artikel 7, par. 3).

Vervolgens heeft het UNHCR in de leidende beginselen nr. 8 zich gebogen over asielaanvragen die ingediend zijn door kinderen en heeft erop gewezen dat: “**elk kind heeft het recht een onafhankelijke asielaanvraag in te dienen**, om het even of zij of hij **al of niet wordt begeleid**. (...)” Het UNHCR specificeert eveneens dat “de toepassing van de definitie van vluchteling op kinderen dient te gebeuren overeenkomstig het Verdrag van 1989 over de rechten van het kind. (...)” Deze richtlijnen onderstrepen verder de **specifieke rechten en behoeften voor bescherming van kinderen** in het kader van asielprocedures. Voor onderzoek van een dergelijke aanvraag is zorgvuldig en aangepast onderzoek naar de ingeroepen vrees noodzakelijk. Het UNHCR wijst er onder andere op dat “wanneer de behoeften voor bescherming van kinderen worden geëvalueerd, het belangrijk is de handelingen of bedreigingen in gedachten te houden die voor volwassenen als onvoldoende kunnen worden beoordeeld voor het halen van de maatstaf voor vervolging, maar die drempel kunnen bereiken wanneer het gaat om een kind”¹³⁹.

We wijzen erop dat de Belgische wet bepaalt dat **minderjarigen**, al of

139. UNHCR, *Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation*, op cit, par. 9

niet begeleid, **kwetsbare personen** zijn (artikel 1, 12° van de wet van 15 december 1980)

8.1 Bescherming van een niet-begeleide minderjarige (NBMV)

Naast de asielpcedure heeft de voogd van de NBMV ook de mogelijkheid een bijzonder verblijfsstatuut aan te vragen met het oog op de duurzame oplossing voor de minderjarige¹⁴⁰.

Wat betreft **het onderzoek van de objectieve vrees van een NBMV in de asielpcedure**, stelt de RvV dat het CGVS een voorzichtige houding dient aan te nemen, omdat zij van mening is dat die niet beschikt over een voldoende maturiteit¹⁴¹. Derhalve kent de RvV meer belang toe aan bepaalde objectieve factoren en wijst de asielinstantie erop rekening te houden met de **kwetsbaarheid van de aanvrager vanwege haar jonge leeftijd**¹⁴².

8.2 Bescherming van een minderjarige onder begeleiding van een ouder

De Belgische wet vormt een kader voor de asielaanvragen ingediend door een niet-begeleide minderjarige, maar zwijgt echter over de

140. *Wet van 12 september 2011 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen met het oog op de toekenning van een tijdelijke machtiging tot verblijf aan de niet-begeleide minderjarige vreemdeling*

141. *RvV arrest nr. 88 089 van 25 september 2012.*

142. *Zie onder meer RvV arrest nr. 88 089 van 25 september 2012; RvV arrest nr. 62 922 van 9 juni 2011; RvV arrest nr. 62 923 van 9 juni 2011; RvV arrest nr. 94 315 van 21 december 2012.*

mogelijkheid van een begeleide minderjarige om een asielaanvraag in eigen naam in te dienen.

Wanneer de vrees voor VGV van het kind in verband staat met de vrees voor vervolging van een ouder (slachtoffer van een gedwongen huwelijk of vrees voor vervolging vanwege verzet tegen besnijdenis van het kind enz.) en de aanvraag van de ouder als niet geloofwaardig wordt beoordeeld, **komt het voor dat vrees van het kind om te worden blootgesteld aan VGV niet werd onderzocht door de asielinstanties**. In dergelijke gevallen en volgens rechtspraak van de RvV in annulatie werd erkend dat het kind een asielaanvraag in eigen naam kan dienen¹⁴³.

De implementatie van een dergelijke procedure veroorzaakt echter fundamentele en procedurele problemen, in het bijzonder voor begeleide minderjarigen. De wet dient deze juridische leemte in te vullen om de toepassing van dit principe te verzekeren. Bij de mogelijkheid van het kind, waarvan de vrees niet op andere of voldoende wijze werd onderzocht in het kader van de procedure van zijn ouders¹⁴⁴, om een asielaanvraag in eigen naam in te dienen, dient uitgegaan te worden van diverse principes en wettelijke bepalingen.

Het begrip hoger belang van het kind komt terug in artikel 24.2 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie, dat bepaalt dat: “Bij alle handelingen die betrekking hebben op kinderen, of die nu

143. Zie hiervoor de nietig verklaarde arresten: RvV arrest nr. 110 319 van 23 september 2013; RvV arrest nr.113 153 van 31 oktober 2013 en RvV arrest nr. 114 005 van de RvV van 20 november 2013. Deze drie arresten wijzen erop dat bij een voorgaande asielaanvraag slecht de vrees in hoofde van de moeder werd onderzocht, maar dat de vrees in hoofde van het kind daarentegen niet werd onderzocht. Het arrest van 31 oktober 2013 - dat constateert dat een kind met risicoop besnijdenis geen partij in de zaak is - staat aan de oorsprong van in naam van het kind ingediende asielaanvragen.

144. Dit is het geval in RvV arrest nr. 123 957 en RvV arrest van 15 mei 2014.

ten uitvoer worden gebracht door publieke autoriteiten of particuliere instanties, **dient** het hoger belang van het kind **een fundamentele rol te spelen**".

Het Koninklijk Besluit van 11 juli 2003 dat de procedure bij het CGVS vaststelt, specificiert duidelijk : "Het hoger belang van het kind is een fundamentele overweging, die als richtlijn moet dienen voor de Commissaris-generaal en zijn medewerkers bij onderzoek naar de asielaanvraag" (14 §4 van het KB).

Het belang van het kind bij evaluatie van de behoefte aan bescherming **vereist dat er rekening wordt gehouden met de objectieve elementen van zijn of haar omstandigheden en het principe van het voordeel van de twijfel** aan de minderjarige wordt toegekend. Het objectief risico dat wordt gelopen in geval van terugkeer is een fundamenteel element dat in overweging moet worden genomen in het kader van dit onderzoek, zoals wordt onderstreept door het UNHCR¹⁴⁵.

Zie hoofdstuk 3.1.2 over het objectieve element van vrees.

Observatie nr. 14 van het Comité voor de Rechten van het Kind stelt dat rekening houden met het belang van het kind een fundamentele en procedurele kwestie is. Het Comité van de Rechten van het Kind merkt op dat vooral **rekening gehouden dient te worden met de kwetsbaarheid van het kind**, "vanwege bijvoorbeeld het feit dat (...)

145. UNHCR, *Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation*, op.cit., par 10. Er wordt gespecificeerd dat "Hun vrees niettemin kan worden beschouwd als gegronde in zoverre genitale verminking objectief gezien een duidelijke en aantoonbare vorm van vervolging is."

hij of zij migrant, asielaanvrager of slachtoffer van mishandeling is (...)". Bij vaststelling van het hoger belang van het kind in kwetsbare omstandigheden mag niet uitsluitend uitgegaan worden van de optiek van het verkrijgen van de volle omvang van in het Verdrag beoogde rechten, maar dient ook te worden gelet op andere normen met betrekking tot de mensenrechten, waaronder die opgenomen in het Vluchtelingenverdrag.

◇ **Het principe van afgeleide status :**

In België heeft het CGVS reeds de behoefte aan bescherming erkend van jonge meisjes die een objectief risico vrezen voor VGV in hun land van herkomst (zie hoofdstuk 4.1.2). De asielinstanties kennen deze bescherming echter niet noodzakelijkerwijze toe aan de ouders van het kind, erkend als vluchteling, waar dit wel het geval zou moeten zijn overeenkomstig het principe van **afgeleide status**. Een reeks meer recente arresten van de RvV¹⁴⁶ bevestigt deze beslissingen en oordeelt dat uitsluitend een kind dat vreest voor VGV het vluchtelingenstatus kan bekomen, met uitsluiting van de moeder, zelfs indien zij de aanvraag voor bescherming voor haar dochter(s) heeft ingediend en haar eigen vrees voor besnijdenis van haar dochter heeft kenbaar gemaakt.

Volgens het principe van de afgeleide status dient echter, in geval van toekenning aan een minderjarige, de vluchtelingenstatus op afgeleide titel ten voordeel te strekken aan andere familieleden in het geval van toekenning aan een minderjarige¹⁴⁷. Om hierop te wijzen stelt de

146. RvV arrest nr. 125 064 van 28 mei 2014; RvV arrest nr. 125 193 en nr. 125 591 van 13 juni 2014; RvV arrest nr. 125 702 van 17 juni 2014 (kamer met 3 rechters); RvV arrest nr. 125 752 van 18 juni 2014.

147. UNHCR, *Protection of the Refugee's Family*, 13 oktober 1999, nr. 88 (L) - 1999. Dit

UNHCR duidelijk dat :

“in geval van toekenning van de vluchtelingenstatus aan een minderjarige, de afgeleide vluchtelingenstatus van toepassing dient te zijn op de familie. In dat geval kan op dezelfde manier als een kind op afgeleide titel beroep kan doen op de vluchtelingenstatus toegekend aan zijn/haar ouders, kunnen de ouders zich, mutatis mutandis, beroepen op afgeleide titel op de vluchtelingenstatus toegekend aan de minderjarige’.

◇ **Het principe van gezinseenheid :**

Het principe van de afgeleide vluchtelingenstatus met het oog op behoud van de eenheid van het gezin wordt eveneens teruggevonden in de leidende beginselen van het UNHCR nr. 8 over asielaanvragen van minderjarigen¹⁴⁸, die gebaseerd zijn op het Handboek betreffende betreffende Procedures en Criteria, par. 182 en volgende¹⁴⁹.

Het principe van gezinseenheid wordt voorgeschreven door de wijziging van Kwalificatierichtlijn (2011/95/EU), waarin de staten verzocht wordt ervoor te ‘waken’ dat de eenheid van het gezin behouden blijft ‘overeenkomstig nationale procedures’. Artikel 23 §2 van de richtlijn specificeert: “de lidstaten waken ervoor dat de gezinsleden van de

begunstigde van internationale bescherming, die individueel niet
principe is ook terug te vinden in het Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria van het UNHCR, op. cit., par. 185 en de UNHCR Guidance Note on Refugee Claims relating to Female Genital Mutilation, §11.

148. UNHCR, *Guidelines on International Protection Nr. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/09/08, 22 december 2009.

149. *Het UNHCR onderstreept in het handboek dat het principe van de eenheid van het gezin ten gunste is van de met de verantwoordelijkheid belaste personen, niet in hun nadeel (par. 185).*

voldoen aan de noodzakelijke voorwaarden voor het verkrijgen van deze bescherming, aanspraak kunnen maken op de voordelen volgens de artikelen 24 tot 35, overeenkomstig de nationale procedures en in zoverre dat in overeenstemming is met de persoonlijke juridische status van het gezinslid. **Indien de kwalificatierichtlijn toelaat dat gezinsleden niet de vluchtelingenstatus wordt toegekend¹⁵⁰, eist de minimumnorm voorzien in de richtlijn, dat laatstgenoemden een verblijfsstatus toegekend krijgen die dezelfde rechten omvat.”**

150. Met de term ‘gezinsleden’ worden in de ‘kwalificatierichtlijn’ bedoeld [...] de vader en de moeder van de begunstigde van internationale bescherming (...) wanneer genoemde begunstigde minderjarig is en ongetrouwd [...] (art. 2j).

9. CONTROLES NA DE ERKENNING VAN DE VLUCHTELING-ENSTATUS

Ten gevolge van het toenemend aantal erkenningen op grond van de vrees te worden onderworpen aan VGV, heeft het CGVS in april 2008 interne specifieke maatregelen genomen om toe te zien op de eerbiediging door de familie van de bescherming toegekend aan het kind en om te vermijden dat de asielprocedure misbruikt wordt.

9.1 De voorafgaande verklaring op woord van eer

Sinds april 2009, laat het CGVS – wanneer het de vluchtelingenstatus toekent aan een familie – een **verklaring op eer** ondertekenen door de asielzoekers om hun dochter niet te laten besnijden en alles in het werk te stellen om VGV te voorkomen. Het CGVS beschouwt deze verklaring als preventiemaatregel. Het tweede deel van het document in zijn huidige vorm omvat de toepasselijke wettelijke bepalingen (strafrechtelijke veroordeling in geval van besnijdenis, principe van schuldig verzuim, opheffing van het

beroepsgeheim, etc.).

Het document vermeldt verder dat het CGVS gebruik zal maken van de mogelijkheid geboden door artikel 55/3 van de wet van 15 december 1980 en zich in de toekomst ervan zal vergewissen dat de omstandigheden, die de erkenning rechtvaardigden, niet opgehouden hebben te bestaan. Aldus verbinden de ouders zich ertoe om hun dochter jaarlijks te onderwerpen aan een medisch onderzoek van de geslachtsdelen. De ondertekenaar erkent (bij voorbaat) dat zijn gebrek aan medewerking het CGVS ertoe zou kunnen brengen om zijn vluchtelingenstatus in heroverweging te nemen.

Deze verklaring wordt niet voorzien door de wet, ze is dus niet verplicht en is in principe geen vereiste voor de toekenning van de vluchtelingenstatus¹⁵¹. In de praktijk heeft geen enkele familie geweigerd deze verklaring op eer te ondertekenen. Het is slechts wanneer deze verklaring ondertekend is door de ouders, dat zij erkend worden als vluchteling. Ze worden dan jaarlijks uitgenodigd om een medisch getuigschrift ter controle van de integriteit van hun dochter(s) voor te leggen.

In een arrest van 25 juni 2009 spreekt de RvV zich uit over deze voorafgaande verklaring en stelt dat men zich moeilijk zou kunnen

151. In zijn arrest nr. 29.110 van 25 juni 2009, herhaalde de RvV “de erkenning van de hoedanigheid van vluchteling of de toekenning van subsidiaire bescherming mogen niet onderworpen worden aan andere voorwaarden dan deze voorzien door het Verdrag van Genève of de Wet van 15 december 1980” (vrij vertaald). Nochtans oordeelt hij dat, in het hoger belang van het kind, “het is wenselijk modaliteiten aan te wenden die tot doel hebben zich ervan te vergewissen dat de realiteit van de persistentie van de gegronde vrees voor vervolging, die de erkenning ingeeft, met als gevolg de mogelijke opheffing van de hoedanigheid van vluchteling, indien de vrees aan de oorsprong van de erkenning verdwenen is”.

voorstellen dat een negatieve beslissing volledig of gedeeltelijk zou gemotiveerd worden door het feit dat een ouder zou geweigerd hebben dergelijk document te ondertekenen.

Op een meer 'informele' wijze en buiten het kader van de asielprocedure waakt GAMS België eveneens over meisjes die een risico zouden lopen voor besnijdenis (voor of tijdens de asielprocedure) door de ouders (al dan niet asielzoekers) te informeren over de gezondheidsproblemen met betrekking tot VGV, en hen uit te nodigen om een 'overeenkomst' te ondertekenen ten einde hun onaangetaste dochter te beschermen.

9.2 De jaarlijkse medische controle

Eens dat de vluchtelingenstatus toegekend werd aan een meisje, verplicht het CGVS de ouders dus hun kind te onderwerpen aan een jaarlijkse medische controle, die de integriteit vaststelt. Het medisch getuigschrift wordt overgemaakt aan de dienst van het CGVS waar het dossier behandeld wordt.

De lichamelijke integriteit van het kind zal op die manier **jaarlijks gecontroleerd** worden door het CGVS aan wie het medisch getuigschrift wordt bezorgd. Het CGVS versterkt zodus zijn 'vraag naar de waarheid' na de erkenning van de vluchtelingenstatus.

Momenteel, bij gebrek aan een andere institutioneel georganiseerde maatregelen in België, is het CGVS van oordeel dat deze maatregel erop toeziet dat de reden voor het verkrijgen van de status actueel blijft en dat de nood aan internationale bescherming nog steeds gerechtvaardigd wordt. Zich eraan onttrekken zou echter risico's kunnen teweegbrengen voor de betrokken familie. In geval van

een ernstig vermoeden (eventueel na meerdere convocaties ter overhandiging van een medisch getuigschrift van integriteit voor het kind), zou het CGVS kunnen overwegen het risico op besnijdenis te rapporteren aan het parket.

Indien het medisch getuigschrift vaststelt dat het meisje onderworpen is geweest aan VGV, oordeelt het CGVS dat de vrees voor vervolging niet meer gerechtvaardigd is en dat de toegekende bescherming dient op te houden overeenkomstig artikel 55/3 van de wet van 15 december 1980 (opheffingsclausule). De doctrine trekt echter de wettelijkheid van deze controle *a posteriori* georganiseerd door het CGVS in twijfel¹⁵².

Daar het hoger belang van het kind een doeltreffende bescherming rechtvaardigt, zouden er geen andere controlestructuren moeten voorzien worden in België, om toe te zien op de veiligheid en het welzijn van alle meisjes afkomstig van een land met hoge prevalentie, ongeacht hun status ?

152. Verbrouck C. en Jaspis P., « Mutilations génitales féminines: quelle protection? », RDE 2009, nr. 153, pag. 140 en volgende.

10. DE ROL VAN DE ADVOCAAT

Tijdens de gesprekken en de asielproude, zal de advocaat aandachtig zijn voor de moeilijkheden van zijn cliënte om in te gaan op intieme onderwerpen en vragen betreffende haar seksualiteit.

Het is belangrijk de **leidende beginselen van het UNHCR inzake gendergerelateerde asielaanvragen** voor ogen te houden. Deze bepalen dat "bepaalde verzoek(st)ers, kunnen zich terughoudend opstellen om in hun verklaring de ondergane vervolging of vrees voor te leggen omwille van de schaamte die zij voelen met betrekking tot wat hen overkomen is of omwille van hun trauma. Zij kunnen bepaalde personen die een positie hebben bij de overheid blijven vrezen of bang zijn te worden verstoten en/of het voorwerp uit te maken van represailles door hun familie en/of de gemeenschap"¹⁵³ (*vrij vertaald*). Hoewel deze beginselen zich voornamelijk opdringen bij de asielinstanties, richten ze zich tot alle tussenkomende partijen in de zaak.

Wanneer een cliënte haar relaas en ervaringen uiteenzet, kan de advocaat tijdens een consultatie of in de loop van

153. UNHCR, *Guidelines on International Protection N°1: Gender-Related Persecution*, op cit.

de procedure een vrees voor besnijdenis of herbesnijdenis opmerken, onder meer omwille van de prevalentiegraad in het herkomstland en het verhaal van de cliënte.

Wanneer de asielaanvraag gebaseerd is op de vrees van een moeder voor de besnijdenis van haar dochter in het land van herkomst kan zij door de advocaat worden doorverwezen naar de vzw GAMS België, die zorgt voor informatie en bewustwording over de gevolgen van VGV voor de gezondheid van het kind en het wettelijke verbod in België.

Vzw INTACT waakt erover dat de aanvragester beschikt over de voor haar aanvraag belangrijke elementen en kan aan haar advocaat informatie verstrekken over relevante teksten op dit gebied of op relevante rechtspraak inzake VGV.

De richtlijnen met betrekking tot gendergerelateerde aanvragen bevatten een hele reeks adviezen voor juridische interpretatie van procedurele kwesties. Zij specificeren dat “personen die gendergerelateerde aanvragen indienen (...) behoefte hebben aan een welgezind kader, waarin zij zeker kunnen zijn van de vertrouwelijkheid van hun aanvraag”.

De advocaat kan de asielzoekster gerust stellen door haar te wijzen op zijn rol als adviseur en verzoeken om gedeelde vertrouwelijkheid met andere deskundigen teneinde de best mogelijke bescherming te vinden.

10.1 Waken over de rechten van de cliënte

◇ **Asielinstanties houden rekening met de kwetsbaarheid**

Vrouwen die VGV hebben ondergaan vallen onder de definitie van **kwetsbare personen** en dienen bijgevolg specifieke follow-up te krijgen voor wat betreft hun behoeften gedurende de gehele asielpcedure (artikel 21 van de Opvangrichtlijn).

Zie hoofdstuk 5.3 over het inachtnemen van de kwetsbaarheid bij het onderzoek van de asielaanvraag.

Wat de opvang betreft verzekert de advocaat dat de opvang past bij de behoeften van zijn cliënte, overeenkomstig de Belgische opvangwet van 12 januari 2007 en de bepalingen over kwetsbare personen in de Europese Opvangrichtlijn. Hij kan aan Fedasil aangeven dat zijn klant passende onderdak nodig heeft of sociaal-medische-psychologische begeleiding en specifieke verzorging vanwege het geweld waaraan zij werd blootgesteld (gespecialiseerde gynaecologische consulten).

Bij GAMS België en het Luiks Collectief (Collectif liégeois contre les mutilations génitales féminines - CMGF) worden regelmatig activiteiten georganiseerd ter begeleiding van vrouwen die slachtoffer zijn van VGV.

Voor meer informatie over de regelgeving en rechtspraak van de arbeidsrechtbanken voor wat betreft opvang van asielzoekers (beslissingen inzake de toewijzing van afgewezen asielzoekers of gezinnen met minderjarige kinderen in illegaal verblijf naar terugkeerplaatsen/terugkeercentra), zie nummer 46-51 van de nieuwbrief van CIRE, online beschikbaar op : http://www.cire.be/services/structure-daccueil-des-demandeurs-dasile/bibliotheque-juridique/cat_view/4-bibliotheque-juridique-de-l-accueil/63-newsletter-juridique-du-cire/94-newsletter-juridique-2013

Zie eveneens het jaarverslag 2013 van de Federale Ombudsman over dit onderwerp : http://mediateurfederal.be/sites/1070.b.fedimbo.belgium.be/files/rapport_annuel_-jaarverslag_-2013_0.pdf

◇ **Non-discriminatie in het kader van asiel : nieuwe wet van 10 april 2014 - harmonisering van de rechtspraak.**

In de studie van de rechtspraak over schadelijke traditionele praktijken werden de arresten van de CCE en RvV tussen oktober 2012 en mei 2013 geanalyseerd. Dit onderzoek heeft een **grote discrepantie** aangetoond **tussen de taalrollen van de RvV bij toekenning van de vluchtelingenstatus** aan een vrouw die slachtoffer is van gendergerelateerd geweld (VGV, gedwongen huwelijk, huiselijk geweld, enz.).

De behandeling van de asielaanvraag van vrouwen met dezelfde herkomst en in relatief vergelijkbare situaties kan verschillend zijn,

afhankelijk van de taal van de procedure, wat leidt tot discriminatie en ongelijkheid tussen asielaanvragers.

Uit de studie blijkt dat asielzoeksters meer moeilijkheden ondervinden om een bescherming te krijgen bij de Nederlandse kamers van de RvV, omdat er een andere benadering wordt gehanteerd van geloofwaardigheid en interpretatie van het Vluchtelingenverdrag. Zo hebben bijvoorbeeld de Franstalige en de Nederlandstalige kamer een compleet tegengestelde uitspraak gedaan over het principe van vrees van een ouder dat zijn of haar dochter zal worden besneden in geval van terugkeer naar Guinee¹⁵⁴.

Bij wet van 10 april 2014¹⁵⁵ voor bevordering van de **eenduidigheid van jurisprudentie** of **de ontwikkeling van het recht** heeft de wetgever voorzien in de mogelijkheid voor een van de partijen om een dossier onderzocht te zien door verenigde kamers (Franstalig en Nederlandstalig) van de RvV en de Raad van State. Er is namelijk in voorzien dat na ontvangst van het advies van de rechter, de eerste voorzitter of de voorzitter van de RvV opdracht kan geven tot het

154. Zie bijvoorbeeld RvV arrest nr. 112 666 van 24 oktober 2013 dat de afwijzende beslissing bevestigt over toekenning van internationale bescherming >> arrest van de CCE nr. 122 669 van 17 april 2014 dat erkent dat er een objectief en aanzienlijk risico op VGV bestaat voor het minderjarige kind. Het voegt daaraan toe dat het risico dat op zichzelf voldoende als grond voor vrees voor vervolging in Guinee. Dit arrest van de CCE werd uitgesproken na de publicatie van het nieuwe DHS-rapport over Guinee (in januari 2014), dat uitwees dat het prevalentiecijfer van VGV in Guinee sinds 2005 niet was afgenomen. Ondanks dit DHS-rapport en het principiële arrest van de CCE baseren de Nederlandstalige kamers zich altijd op de SRB Guinee van het CEDOCA voor het weigeren van bescherming aan intacte meisjes die afkomstig zijn uit Guinee (met uitzondering van arrest nr. 117.008 van de RvV van 16 januari 2014).

155. Wet van 10 april 2014 houdende diverse bepalingen inzake de procedure voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen en de Raad van State, M.B. 21 mei 2014, in werking getreden op 1 juli 2014, Titel III.

terugzenden van de zaak naar de verenigde kamers indien hij dit noodzakelijk acht.

Het is belangrijk dat advocaten gebruik maken van deze mogelijkheid tot het terugsturen van de zaak van hun cliënte naar de verenigde kamers indien de met het dossier belaste kamer een principekwestie tegenstrijdig of meer ongunstig behandelt.

10.2 Cliënte zo goed mogelijk adviseren

◇ Informatie over de te volgen stappen bij de asielprocedure

Het is essentieel dat de asielaanvrager duidelijk wordt geïnformeerd over de procedure die hij instelt. Asielprocedures kunnen moeizaam en langdurig zijn. De advocaat, die op de hoogte is van de eisen van de asielinstanties over het weergeven van de identiteit van de cliënt en het vluchtverhaal heeft er baat bij zijn cliënt hierover grondig te informeren en hem te laten weten dat hij er alle belang bij heeft zijn dossier zo goed mogelijk te documenteren. Als de asielzoeker daartoe niet in staat is, zijn er dienstverlenende instanties die hem bij deze stappen kunnen ondersteunen. De advocaat zou bijvoorbeeld kunnen definiëren welke stappen de aanvrager moet nemen vanaf dat moment tot het eind van de volgende termijn en wie hem daarbij zou kunnen helpen. Voor het beantwoorden van vragen kan de asielaanvrager zich in eerste instantie richten tot zijn sociaal werker.

De advocaat **waakt over het goede verloop van de procedure**

(over termijnen en mogelijkheden van beroep, het verkrijgen van documenten/nuttige certificaten enz.). In geval van een probleem, bijvoorbeeld tijdens de hoorzitting bij het CGVS, is het aan te bevelen dat hij hiervan schriftelijk melding maakt bij de dossierbehandelaar van het CGVS. Het CGVS dient hiermee rekening te houden als het wil voorkomen dat er twijfel rijst. De aanbevelingen van de UNHCR voorzien erin dat twijfel in het voordeel is van de asielaanvrager.

In het geval van twijfel over de goede trouw van de ouders die internationale bescherming vragen voor een dochter dient het CGVS zich ervan te weerhouden belemmeringen te veroorzaken voor de bescherming van het kind. Het is echter essentieel dat de **advocaat zijn cliënten informeert over het strafrechtelijk verbod op genitale verminking in België** en de maatregelen die door het CGVS zijn genomen na toekenning van bescherming voor hun dochter.

Het is eveneens raadzaam de ouders te verwijzen naar verenigingen op dit gebied (bijvoorbeeld GAMS-België, Collectif liégeois contre les mutilations génitales féminines, CMGF) die hen ertoe aan kunnen zetten deze praktijken te overdenken.

◇ **Keuze van de procedure : in naam van wie de aanvraag in te dienen ?**

Soms wordt de vrees voor VGV niet opgeworpen door de ouder die vreest voor andere vormen van vervolging in het land van herkomst. De advocaat die zich bewust is van de problematiek van besnijdenis kan de **ouders ondervragen over het bestaan van vrees voor VGV voor hun dochter(s)**.

Er werd eerder benadrukt dat een begeleide minderjarige eventueel in eigen naam een asielaanvraag kan indienen op basis van vrees voor VGV in geval van terugkeer naar zijn of haar land. Deze praktijk is ontstaan naar aanleiding van het ontbreken van een specifiek onderzoek naar de vrees voor VGV in hoofde van het kind¹⁵⁶. Om een afzonderlijk onderzoek van de vrees van het kind af te dwingen, moest de asielaanvraag soms ingediend worden in naam van het kind als hoofdaanvrager. Feitelijk heeft de RvV in een reeks nietig verklaarde arresten in het kader van meervoudige aanvragen geoordeeld dat de vrees van het kind niet specifiek was onderzocht in het kader van de door het gezin ingediende aanvraag. De RvV heeft gemeend dat het dus niet een kwestie was van een meervoudige aanvraag, maar een eerste aanvraag van het kind die moest worden onderzocht¹⁵⁷.

Tengevolge kan vrees voor VGV van een kind ingediend worden door hetzij één of beide van de ouders van het jonge meisje als hoofdaanvrager(s), of door het kind zelf uit eigen naam (indien nodig vertegenwoordigd door een ouder).

Hoewel het wenselijk is de laatstgenoemde procedure beperkt te houden gezien de bestaande administratieve moeilijkheden (registratie van het verzoek, horen van het kind), is het soms de enige mogelijkheid op een daadwerkelijk onderzoek door de asielinstantie van de vrees van het kind.

In dat opzicht vormt een principieel arrest van de Franstalige kamer

156. Zie met name RvV arrest nr. 114 429 van 26 november 2013.

157. Zie hiervoor de nietig verklaarde arresten: RvV arrest nr. 110 319 van 23 september 2013; RvV arrest nr.113 153 van 13 oktober 2013 en RvV arrest nr. 114 005 van 20 november 2013.

van de RvV (kamer met 3 rechters) het initiatief voor het maken van een afzonderlijk onderzoek van elke ingeroepen vrees binnen eenzelfde procedure¹⁵⁸.

Zie hoofdstuk 8.2 voor meer informatie over asielaanvragen in naam van een begeleide minderjarige.

10.3 Een sterk dossier samenstellen

Voor de samenstelling van zijn dossier mag de advocaat niet aarzelen om **zich te documenteren met behulp van relevante websites** (zie hoofdstuk 5.2). Gezien de moeilijkheid om gendergerelateerde asielaanvragen te staven vanwege de bijzondere context van de asielzoeker adviseert de advocaat zijn cliënte, die medische en/of psychologische begeleiding krijgt, hem de **gedetailleerde medische en/of psychologische certificaten** te verschaffen. Dit kunnen aanwijzingen vormen voor de instanties over de geloofwaardigheid van de verklaringen van de asielaanvrager.

Bij het verzamelen van relevante informatie speelt de advocaat een belangrijke rol door zijn cliënte te helpen een zo sterk mogelijk dossier samen te stellen en door de asielzoeker te adviseren bij het zoeken naar informatie of stukken.

De RvV heeft zo regelmatig rekening gehouden met alternatieve informatie van de verzoeker die in strijd is met het CEDOCA-rapport 'mariages - Guinée' - volgens welke de praktijk van gedwongen huwelijken in Guinee 'marginaal' zou voorkomen. Om die reden meende

158. RvV arrest nr. 122 668 van 17 april 2014 (3 rechters).

de RvV dat er reden was voor nuancering van de informatie over de praktijk van huwelijken in Guinee met relevante informatie die werd verstrekt door de asielzoekster. De beslissing werd om geannuleerd en teruggestuurd naar het CGVS voor aanvullend onderzoek en om zich uit te spreken over deze alternatieve bronnen¹⁵⁹. Meer recentelijk heeft de RvV (Franstalige kamers) zich onder andere gebaseerd op informatie van het CEDOCA met betrekking tot het prevalentiecijfer in Guinee¹⁶⁰ om te besluiten dat, gezien de laatste wetenschappelijke statistieken, er een aanzienlijk risico bestaat dat intacte minderjarige meisjes zullen worden blootgesteld aan VGV¹⁶¹.

De advocaat kan contact opnemen met vzw INTACT voor aanvullende rechtspraak en informatie.

10.4 Bruggen slaan tussen specialiteiten en cliënte doorverwijzen

Het is vaak nuttig voor de cliënten doorverwezen te worden naar een vereniging die ervaring heeft met het begeleiden van asielzoekers of naar medische en psychosociale diensten. Deze diensten werken mee aan het bewijzen van de vrees van de asielzoekster, door onder andere bewijs te leveren van (gevolgen van) eerdere vervolgingen (zie hoofdstuk 5).

Het is ook van bijzonder belang voor de advocaat om contact op te nemen met andere psychosociale actoren die de asielzoekster begeleiden. Zij kunnen over nuttige informatie beschikken voor aanvulling van het dossier.

159. RvV arrest nr. 92 459 van 29 november 2012 ; RvV arrest nr. 95 840 van 25 januari 2013.

160. CEDOCA, 'COI Focus, Guinee, Vrouwelijke genitale verminking: prevalentiecijfer', 4 februari 2014. Dit document verwijst in het bijzonder naar de DHS-enquête 2012 over Guinee.

161. RvV arrest nr. 122 668 van 17 april 2014 (3 rechters).

11. ENKELE NUTTIGE ADRESSEN

11.1 Specifieke verenigingen rond VGV in België en in het buitenland

Het Inter-Afrikaans Comite – Inter-African Committee on Traditional Practices (IAC) voor de strijd tegen de praktijken die schadelijk zijn voor de gezondheid van moeder en kind <http://www.iac-ciaf.org>

Vzw INTACT beoogt het ondersteunen van elke actie op juridisch of gerechtelijk domein, ten einde VGV te bestrijden en te voorkomen en om de bescherming van vrouwen en meisjes tegen VGV te bevorderen, via de toepassing van de internationale verdragen en de nationale wetten. <http://www.intact-association.org>

Vzw GAMS-België werkt sinds 1995 rond de begeleiding van families die besloten hebben te breken met de traditie omdat zich bewust geworden zijn van de schadelijke gevolgen van deze praktijk voor de gezondheid van hun kinderen, <http://www.gams.be>

Collectif Liégeois de lutte contre les MGF : voert informatie- en sensibilisatiecampagnes over VGV en biedt een multidisciplinaire ondersteuning naar de gemeenschappen toe.
<http://www.contre-mgf.skynetblogs.be>

De Gezamenlijke Strategie voor de strijd tegen Vrouwelijke Genitale Verminking (GS VGV) is een overlegplatform dat actoren uit verschillende sectoren die geconfronteerd worden met VGV samenbrengt (gezondheidsmedewerkers, politici, doelgroepen, terreinactoren) : <http://www.strategiesconcertees-mgf.be>

11.2 Specifieke verenigingen rond vreemdelingenrecht in België

Belgisch Comité voor de Hulp aan Vluchtelingen (BCHV) : als partner van het UNHCR biedt het BCHV juridische hulp aan advocaten en kan, in bepaalde gevallen, dossiers ondersteunen in het kader van een nieuwe asielaanvraag. Het BCHV analyseert ook bepaalde aspecten van de asielprocedure en is actief in het domein van detentie van asielzoekers : <http://www.cbar-bchv.be>

L'ADDE : Deze organisatie heeft als missie het promoten van de rechten van vreemdelingen in dienst van de maatschappelijke rechtvaardigheid : <http://www.adde.be>

Vzw Foyer : Foyer werkt op het gemeentelijke, regionale en internationale vlak rond diversiteit, interculturaliteit en de globale problematiek van de integratie van allochtone bevolkingsgroepen. De dienst rechtsbescherming Foyer verleent binnen Brussel juridisch advies en ondersteuning. <http://www.foyer.be>

Vluchtelingenwerk Vlaanderen is een coördinatiestructuur van actieve verenigingen in het domein van vluchtelingenrecht, voert campagnes omtrent problemen in verband met de opvang vluchtelingen, de asielaanvraag of het werk van vluchtelingen, doet aan analyse en pleidooi : <http://www.vluchtelingenwerk.be>

Kruispunt Migratie-Integratie is een expertisecentrum rond migratie, integratie en etnisch-culturele diversiteit en biedt onder meer een juridische helpdesk vreemdelingenrecht en internationaal privaatrecht voor hulpverleners. De website bevat heel wat juridische informatie. <http://www.kruispuntmi.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht>

CIRE is een pluralistische coördinatiestructuur die 23 associaties verenigt. Het nagestreefd doel is het reflecteren en het geconcentreerd optreden rond vraagstukken met betrekking tot de problematiek van asielaanvragers, vluchtelingen en vreemdelingen : <http://www.cire.be>

Vzw SIREAS, vzw SASB en vzw FAE hebben als doel hulp te bieden aan elke persoon, voornamelijk aan immigranten en vluchtelingen, zonder onderscheid op grond van ras of filosofische, politieke, of religieuze overtuiging <http://www.sireas.be>

Medimmigrant is een Brusselse vzw die individuele ondersteuning geeft aan mensen in een precair verblijfsstatuut die medische noden hebben en eveneens op structureel vlak de problematiek van gezondheid en mensen in een precair verblijfsstatuut probeert aan te pakken. <http://www.medimmigrant.be>

SeTIS Bxl asbl is een vertaal- en tolkingsdienst in het sociaal milieu :

<http://www.setisbxl.be>

Brussel Onthaal is eveneens een sociale vertaal- en vertolkingsdienst voor vluchtelingen/immigranten in regio Brussel.

Tel : 02/511 27 15 <http://www.sociaalvertaalbureau.be>

11.3 Specifieke structuren rond geweld op vrouwen

Het internationaal centrum voor reproductieve gezondheidszorg (ICRH) functioneert binnen de faculteit geneeskunde en sociale wetenschappen van de Universiteit Gent en tracht de toegang en de kwaliteit van de verschillende diensten die de seksuele en reproductieve gezondheid bevorderen te verbeteren. Het integreert mensenrechtenbescherming en mogelijke gender-effecten in zijn analyse : <http://www.icrh.org/mission-de-icrh>

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM) belast met het verzekeren en het promoten van gelijkheid van vrouwen en mannen, evenals van het bestrijden van elke vorm van discriminatie en ongelijkheid op grond van gender : <http://www.igvm-iefh.belgium.be/fr/instituut>

Amnesty International, End FGM voert een campagne binnen de EU ter bestrijding van VGV <http://www.endfgm.eu/en>

Vzw INTACT is een juridisch steunpunt betreffende vrouwelijke genitale verminking en andere schadelijke traditionele praktijken die eraan verbonden zijn (gedwongen huwelijk, kindhuwelijk) die zowel een internationaal als een nationaal luik bevat. Het internationaal luik heeft te maken met de begeleiding van asielzoekers die (een vrees voor) VGV aanhalen. Het nationaal luik spitst zich toe op de bescherming van meisjes tegen VGV in België. INTACT ontwikkelt expertise vanuit veldwerk teneinde aanbevelingen te formuleren aan de overheid over aanpak in beide luiken.

Voor verdere informatie, bezoek onze website :

<http://www.intact-association.org>

ADRES

Vzw INTACT
Paleizenstraat, 154
1030 Brussel
België

VERANTWOORDELIJKE

UITGEVER

Céline Verbrouck,
Voorzitster van Vzw INTACT
Paleizenstraat, 154
1030 Brussel
België

INTACT

